

N Nr. 15

1. AUGUSTNUMMER 1942

Belgia 2.50 fr. / Böhmen-Mähren 2.50 kr. / Bulgaria 8 lewa / Danmark 50 øre / Finnland 4.50 mk. / Frankrike 4 fr. / Hellas 30 drs. / Italia 3 lire / Kroatia 6 kuna / Nederland 20 cents
Norge 50 øre / Portugal 2. — esc. / Romania 20 lei / Serbia 6 dinar / Sverige 53 öre / Sveits 45 rappen / Slovakia 2.50 ks. / Spania 1.50 pts. / Tyrkia 15 kuruş / Ungarn 40 fillér
Luxemburg, Sydsteiermark 25 Pfg.

Signal

Universitetsbiblioteket
i Tromsø

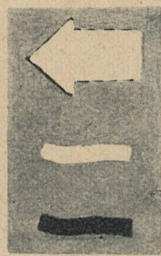

Framstøt i øst

Infanteri og pionér-støttrupper
stormer fram gjennom
torden og røk

PK.-foto: Krigskorrespondent
Ahrens

DE TO STORE MAI-SLAGENE I ØST

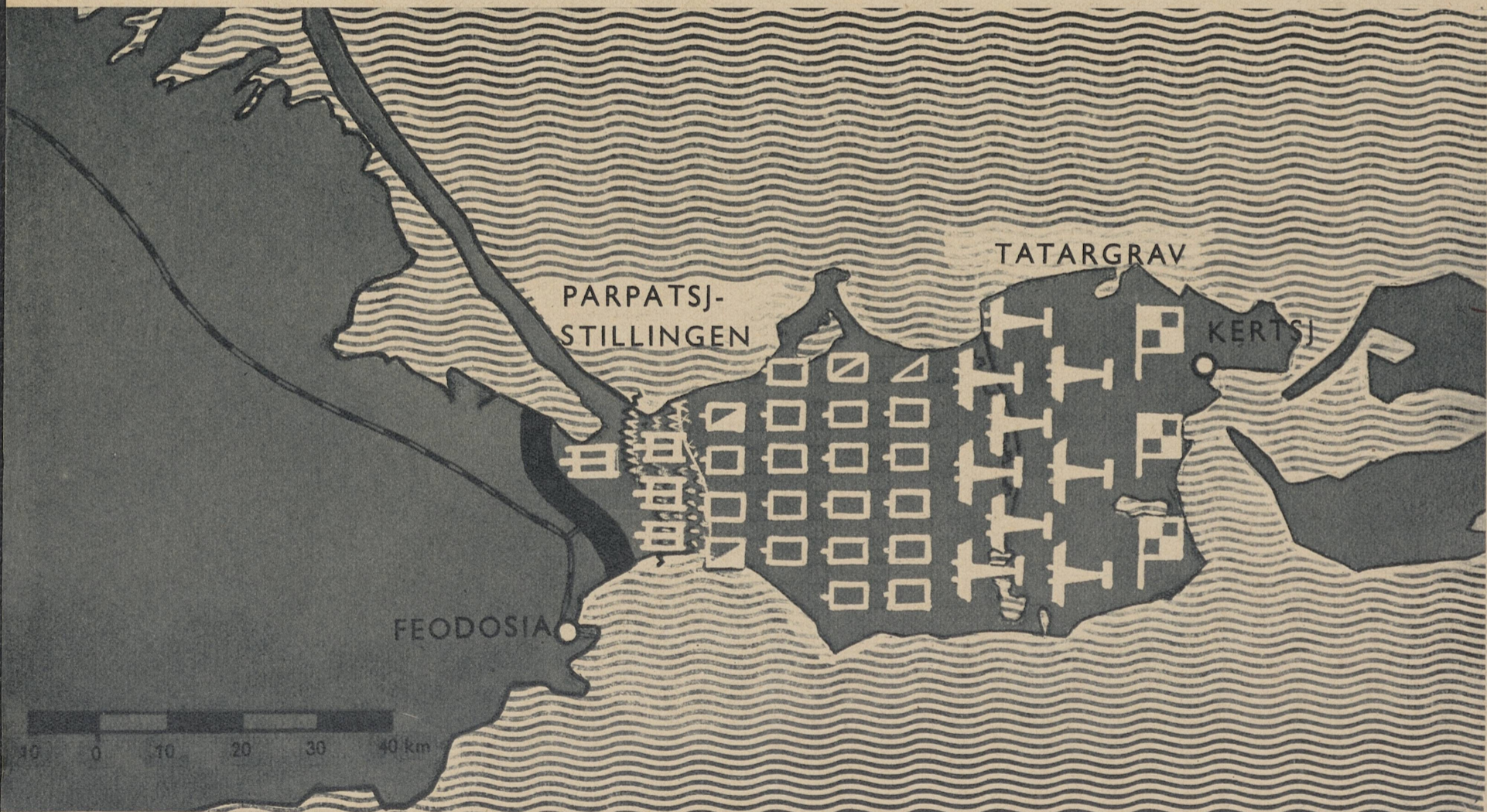
Sovjetrussernes
angrepsplan

Sovjetrussernes stilling

De tyske og forbundne
troppers stilling

KERTSCH

I det første vårslag 1942 lykkes det de tyske og rumenske divisjoner under generaloberst von Mansteins overkommando med understøttelse av sterke luftstridsstyrker under ledelse av generaloberst Lühr og friherre von Richthofen å bryte igjennom Sovjets svære befestninger på halvøya Kertsch og å tilintetgjøre de bakenfor oppmarsjerte fiendtlige arméer. I dette slag forsvarer fienden seg i et dypt forgrenet, moderne befestningssystem. Hans svære våpen har vært skutt

inn gjennom uker og legger et ubrutt ildbelte foran hans front. Den smale landtunge innskrenker operasjonsmulighetene for angriperen, som er tvungen til å løpe frontalt mot et ildspydende festningsfelt. Vanskelighetene ved denne operasjon kunde bare mestres takket være den dristige ledelse, og de tyske og rumenske troppers tapperhet og angrepsånd.

På halvøya Kertsch står tre sovjetarmeer med 17 infanteridivisjoner, 3 infanteribrigader, 2 kavalleridivisjoner og 4 panserbrigader så vel som sterke bombe- og jagerflyavdelinger. Siden slutten av februar har de stadig gjentatt sine fortvilte angrep for å bryte igjennom de tysk-rumenske stillinger på landtungen nord for Feodosia. Deres mål er gjenerobringen av Krim. For på forhånd å umuliggjøre et motangrep har bolsjevikerne anlagt dype befestningssoner, hvis tyngdepunkt dannes av Parpatsch-stillingen. Den går fra nord mot syd på landtungen, og er bygd ut i en dybde av ca. 15 km. med hundrevis av bunkere, feltbefestninger, sperringer og minefeller og synes å være uovervinnelig. På halvøyas østlige del er tatargraver som stammer fra romertiden blitt forsterket til en moderne forsvarslinje

I de tidlige morgentimer den 8. mai går tyske og rumenske divisjoner til storm mot Parpatschstillingen etter et kort, men heftig artillerislag med alle kalibre og tilintetgjørende bombeangrep fra kampfly- og stubbombestyreskadrene. Tyngdepunktet ligger på høyre fløy. Her trenger man den første dag dypt inn, og allerede den 9. mai oppnåes der et gjennombrudd. Dermed er der falt en viktig avgjørelse som skaffer forutsetningen for de videre operasjoner. Et hurtig forband av utvalgte tyske og rumenske tropper trenger på gjennombruddstedet over 25 km. østover, knuser alle hårdnakkede

motangrep fra bolsjevikene og kan allerede den tredje angrepsdag danne to brohoder over tatargraven sydøst for Marfowka. Samtidig er panseravdelinger trengt mot nord fra gjennombruddstedet. Enskjønt det har regnet siden ettermiddagstimene den 9. mai og vegene er oppbløtte, blir nordkysten nådd den fjerde angrepsdag. Dermed er de sterkeste fiendtlige styrker avskåret i rommet ved Ak-Monaj. Gjennom de dristige angrep av tyske divisjoner fra syd og av rumenske fra vest blir de trengt mer og mer sammen og tilintetgjort eller tatt til fange den 12. mai. Den annen avgjørende fase i slaget er seierrikt avsluttet

Allerede under utrensningen av sekken ved Ak-Monaj har alle disponible divisjoner opptatt forfølgelsen østover. De driver foran seg sovjetdivisjoner og regimenter eller omringer og tilintetgjør dem. Hvor fienden kan samle sterkere forband, foretar han fortvilte motangrep, som riktignok er meget hårdnakkete på enkelte steder, men som dog mangler operativ ledelse og sammenheng. Ved den nordlige del av tatargraven kaster bolsjevikene halvtutdannede rekrutter, byggebataljoner og underoffisersskolen i Kertsch forgjeves inn i kampen. Først mellom tatargraven og Kertsch kan fienden føre sine siste store motangrep. Her kommer det den 13. mai til svære kamper og panservognutrefninger. Til tross for ofte tallmessig overlegenhet blir bolsjevikene slått også her og kastet tilbake nordøstover. De er nu ikke mer i stand til selv foran byen å gjennomføre en ordnet motstand. Den syvende angrepsdag trenger

de første tropper inn i den vestlige del av Kertsch mens rumenske og tyske avdelinger i syd når fram til østkysten. Etter forbitrede huskamper er Kertschs by og havn i tyskernes hender den 15. mai om kvelden. For å kunne redde restene av sine slagne arméer sjøvegen, verger fienden seg med fortvilensens mot på halvøya nordøst for Kertsch så vel som i festningsanleggene vest for Kap Ak-Burnu. Industrianlegg, hus og rønner er bygd ut til støttepunkter og må tas det ene etter det andre. Alene under disse avsluttende kamper tapte Sovjet over 20.000 fanger og ca. 12.000 falne. Hundrer av alle slags kjøretøyer, kanoner og panservogner dekker vegen og markene sammen med tusener av døde og sårede. Ved kysten ligger sunkne eller brennende skip av alle størrelser. Bildet er frykteligere enn ved Dunkerque. I det første store slag i år mistet Sovjet: 3 arméer med 170.000 fanger, 1397 kanoner, 284 panservogner og 323 fly

CHARKOW

I generalfeltmarsjal von Bocks frontavsnitt er det generaloberst von Kleists og pansertroppsgeneral Paulus' arméer og de rumenske divisjoner under ledelse av general Corneliu Dragalina, som sammen med kroatisk, ungarske og italienske forband oppholder bolsjevikenes forbitrede angrep, bringer dem til å strande og går så selv over til angrep. Av en offensiv med store mål blir det ikke bare et nederlag, men et ødeleggende sammenbrudd for alle sovjetarméer som er satt inn. Den seierrike avslutning av slaget ved Charkow knuser bolsjevikenes store håp om nu etter ti måneders kamp endelig å få initiativet på sine hender. Også det annet vårslag dette år viser verden den tyske forsvarsmakts og dens forbundsfellers usvekkede kraft.

←
Sovjetrussernes angrepsplan

☞
Sovjetsk panserbrigade

◻
Sovjetsk kavaleridivisjon

◻
Sovjetsk infanteridivisjon

—
De tyske og forbundne troppers stilling før offensiven

—
Stillingen ved sovjetoffensivens sammenbrudd

Målet for den store sovjetoffensiv i mai 1942 er tilintetgjørelsen av de tyske styrker, som står i rommet omkring Charkow, ved en dobbelt-sidig omklamring. Etter å ha tatt i besittelse de viktigste industriområder omkring Charkow, vil fienden gjennom framstøt til Dnjepr få østfrontens sydflyt til å bryte sammen. Timosjenko har derfor latt massen av sine styrker med tallrike panserbrigader og kavalleridivisjoner marsjere opp i frontbuen vest for Isjum. En annen sterk angrepsgruppe med hurtige forband står klar i rommet om St. Saltow, Woltsjansk. Den 12. mai begynner Sovjets storangrep samtidig syd og nordøst for Charkow. Etter den sterkeste artilleriforberedelse ruller hundrevis av fiendtlige tanks i forreste linje fram mot de tyske stillinger.

Masseangrepene varer fem dager. Slaget bølgjer fram og tilbake. Under fryktelige, blodige tap lykkes det fienden å bryte inn på enkelte steder. på andre avsnitt blir de tyske tropper planmessig trukket tilbake til gunstigere forsvarsstillinger. Allerede den 16. mai står det fast at Timosjenko ikke får noe operativt resultat. Han har hittil allerede tapt over 250 panservogner, deriblant tallrike av engelsk modell. Angrepene fortsetter riktignok enno noen dager, men de avtar i kraft og blir ført mer og mer uten noen sammenheng. I mellomtiden har den tyske ledelse truffet alle nødvendige motforholdsregler. Der Führers operasjonsplan går ikke ut på en forsterkning av forsvaret, men han vil tilintetgjøre massen av de fiendtlige stridsstyrker ved en dristig motoffensiv

Den tyske motoffensiv begynner allerede den sjette dag av det fiendtlige storangrep. Den hurtige innsats av angrepsstyrkene, fastsettelsen av angrepsmålene og samarbeidet mellom hæren og luftvåpenet er en mesterlig prestasjon av den tyske ledelse. Samarbeidet med de rumenske troppesførere og de øvrige alliertes ledere foregår glatt. Den 17. mai støter hurtige forband fram nordover fra rommet ved Slawjansk. Aleksandrowka. Den annen angrepsdag har panserforband allerede brutt seg over 40 km. inn i fiendens linjer. Mellom egnene nord for Slawjansk og syd for Isjum har man nådd fram til Donetz. Den 22. mai kommer den viktigste avgjørelse i slaget. Denne dag støter panserforband fram til syd for Balakleja og får forbindelse med de tyske tropper som står der. Dermed er tre sovjetarméer innesluttet. Der foretas forbitrede og fortvilte utbrytningsforsøk, hvis tyngdepunkt ligger ved Losowenjka. Fra øst angriper infanteridivisjoner og panseravdelinger forgyves i Sawinzybuen for å bryte gjennom den tyske sperring. Men det er ingen utsikt til redning. For først den 21. mai, dagen før omringningen ble fullført, har Timosjenko avbrutt angrepslaget. Massen av hans styrker står ennå på fronten syd for Charkow og forsøker nu forgyves å unnkomme sydøstover over Donetz. Også i kampavsnittet nordøst for Charkow er fienden kastet tilbake som følge av angrepet av tyske infanteri og panserforband og den gamle front atter nådd. Her avviser også slovakiske tropper med hell sovjetske motangrep

 Innsnevringen av gryten den 24.-27. 5.

 Stillingen før angreps begynnelsen

 Stillingen etter slaget

Den 23. mai begynner de konsentriske angrep av tyske og rumenske divisjoner for å snevre inn og tilintetgjøre sekken. Også ungarske, italienske og kroatisk avdelinger deltar i kampen. Hver terrengvinning forminsker divisjonenes angrepsområder og øker deres slagkraft. Den 26. mai er de sovjetiske avdelinger blandet fullstendig sammen og mangler ledelse etter et siste stort utbrytningsforsøk er strandet dagen før. Øverstkommanderende for den 57. armé skyter seg like før tilfangetagelsen, og øverstkommanderende for den 6. armé faller. Ennu noen få dager varer kampene med sprengte rester og aksjonene med utrensningen av slagmarken, så er tilintetgjørelsen av 20 infanteridivisjoner, 7 kavalleridivisjoner og 14 panserbrigader avsluttet. Fiendens blodig tap er atter meget høye som følge av de fortvilte utbrytningsforsøk og de rullende tyske luftangrep. Der blir innbrakt 240.000 fanger, 2026 kanoner, 1249 panservogner og 538 fly er ødelagt eller tatt som bytte

Det store motangrep. I hundretusener angrep Timosjenkos arméer, understøttet av pansertropper og artilleri, den tyske front sør for Charkov, med det mål å gjenerobre den store industriby. Det tyske motangrep svarte dem med bredt anlagte infanteriangrep, som snart kastet bolsjevikenes stormlinjer og panserfortropper tilbake til deres hovedstyrker

Slik kjempet tysk infanteri ved Charkow

Ringene om tre Sovjetarméer er sluttet. Fienden er trengt sammen, og er ikke i stand til noen strategisk bevegelse mer. Man kan bare vente forvilt utbrytningsforsøk fra gryten som ligger i et sant helvede av bombe- og granatregn. I hurtig oppkastede graver bringer det tyske infanteri sine maskinvåpen i stilling. Antitank-kanoner kjører opp: nu kan de komme . . .

PK.-fotos: Krigskorrespondent Hähle

FORT TOTLEBEN

VED KERTSJ

FØR ANGREPET

UNDER ANGREPET

FOTOS:
LUFTWAFFE

ETTER ANGREPET

→
Ordrefordeling
før innsatsen

PK.-foto: Krigskorrespondent A. Grimm

Sovjetsk hærmelding 24. mai: „Våre tropper har i fullkommen orden og med samtlig materiell rømmet halvøya Kertsj...“

↑ Ødelagt av artilleri og stukas oppfyller de uhyre mengder av krigskjøretøyer det sumpige terrenget ved Donetsfronten. Det befinner seg også panservogner av britisk opprinnelse der — en lang veg ut i ødeleggelsen!

↓ Et kaos av døde og ødelagt materiell: slik ligger stranden ved Kertsj, hvorfra restene av bolsjevikenes arméer vilde redde seg over stredet. PK. - fotos; Krigskorrespondent Wette

← Frammarsjveg

PK - foto: Krigskorrespondent Schröder

Europa som et livskampfellesskap

Allerede fra århundrer tilbake føler de europeiske nasjoner seg som et felles kultursamfunn. Dette finner kanskje sitt mest storslagne uttrykk deri at de største mestre på tankens, fargenes og tonenes område nyter almen anseelse over hele kontinentet og at de seg i mellom ofte har følt seg som supplerende krefter som uansett rom og tid rekker hverandre hånden til fruktbart samarbeid. Den greske filosofi, den spanske malerkunst, den italienske renessanse, den franske matematikk og den tyske klassikk — de blir alle sammen beundret som vekster på felles rot og betraktet som en utvikling av felles bestrebelse. Men først i våre dager har en allmektig vilje stilt dette kultursamfunn over for det store spørsmål, enten å danne et kampfellesskap eller å gå under, enten å kjempe sammen eller å hjemfalle til ødeleggelse en etter en. Ut fra disse avgjørende eksistenskamper i sin tid å omforme Europa til et varigt livsfellesskap, det er den historiske oppgave som er tildelt oss yngre i de kommende årtier.

Den evige skjebne har latt oss leve i et tideverv som tilkommer en større betydning for hele den europeiske historie enn noen annen epoke siden kristendommens inntreden i den antikke verden. Det vil for oss alle som er delaktige i en slik uhyre prosess være lærerikt å danne seg et begrep om elementene i dens utvikling, for derigjennom å forstå den dypere lovmessighet i denne høyst bemerkelsesverdige foreteelse i vår egen tids historie.

La oss betrakte de primære lover for historiske omveltninger som også ligger til grunn for det nye europeiske fellesskaps oppståen. De lar seg sammenfatte i to setninger:

For det første:

Den sterkeste kraft i nasjonenes liv er selvoppholdelses- og ekspansjonsdriften.

For det annet:

Den eneste form som muliggjør utfoldelsen av selvoppholdelsesdriften er den kamp som behersker alle universets levende vesener.

Disse evige naturlover formår mennesket ikke å rokke ved, ingen ideologi eller motstand kan utrette noe overfor dem. De bestemmer individenes og nasjonenes eksistenskamp og behersker for øvrig hele naturen, hvis levende enhet i de siste år er blitt så overbevisende anskueliggjort av den store tyske filosof Ernst Kriek.

Vi kan slå fast følgende enkeltheter:

1. Enhver plante og ethvert dyr følger den overveldende trang til selvoppholdelse og forplantning og kan bare føre et liv i kamp. Den jord som plantene har sine røtter i inneholder bare en bestemt og begrenset mengde av de næringsstoffer som planteverdenen har bruk for. Men utallige er de vekster som vil utfolde seg på den. Den ene lykkes det å sikre seg næringsstoffene, den annen ikke. Noen blomstrer opp,

Følgende artikkel av en ung Heidelberger- filosof viser hvor dype røtter ideen om den europeiske enighet har i den menneskelige natur og tenkning

mens andre dør hen. De sterkere gjør så atter for sin egen vekst bruk av det kvelstoff som de hensyknede planters oppløsningsprosess har etterlatt i jordsmonnet. Også i planteverdenen baner livet seg sin veg først etter kamp. Den samme regel gjelder for dyreverdenen. Alt levende er i kamp. Og også mennesket er som et naturens levevesen underkastet de samme jernharde lover.

Menneskeheten har utviklet seg gjennom en evig kamp. Også her ligger der en avgjørende betydning i den naturbetingede lovmessighet som i fortløpende kamper hjelper den naturligste rett i denne verden til seier, nemlig den rett som oppstår etter avgjørende kamp. Den er etter vår innerste overbevisning — betraktet under verdenshistorisk synspunkt — også alltid den kvalifiserte dyktighets rett. Den lar i og med den sterkeste også den tapreste og utkårne triumfere. Men den pleier historisk sett med radikal konsekvens å knuse den syke kroppslige svekling og — det takker vi Gud for — ogsaa den sjelelig degenererte intellektuelle.

2. Kampen i naturen blir aldri ført av enkelte vesener alene, men alltid i fellesskap av plante eller dyrearter eller av menneskelige samfunn. I denne kamp står den enkelte alltid som representant for en større gruppe og ikke som et autonomt vesen, en kjensgjerning som prinsipielt skiller vår oppfatning av livskampen fra andre tidligere meninger om kampen for tilværelsen. Den liberale ideologi om det autonome enkeltvesen stemmer ikke overens med virkeligheten. Så langt man kan følge menneskets tilværelse tilbake selv til forhistoriske epoker, kan man aldri konstatere det som et selvstendig vesen, men selv i tidligste tider bare i rekke av graver. Selv dets naturligste tilbøyelighet til selvoppholdelse og forplantning gjør at det bare i fellesskap med et annet vesen kan leve ut over en generasjon. Vi kommer dermed i en bevisst og uovervinnelig motsetning til liberalismen og det av den proklamerte individets autarki. Med erkjennelsen av at vesenenes selvoppholdelsesdrift bare i fellesskap formår å kjempe seg fram til seier, kommer vi fram til en tese som vi i dag for første gang vil anvende i den europeiske tenkning: Det er tesen om fellesskapet i eksistenskampen.

3. Den tallmessige størrelse av de enheter som fører denne eksistenskamp kan være meget forskjellig. Man ser derfor ofte, særlig i den menneskelige verden, en utvidelse av kreftene ved sammenslutning til større forbund. Det ledende motiv i denne forbindelse tør være å øke eksistenskampens hensiktsmessighet gjennom en bedre ledelse. Om dette skjer bevisst eller ubevisst er her av underordnet betydning.

4. Hvor meget enn forbundenes størrelse veksler så blir dog de regler uforandret som bestemmer a) deres kraft og b) deres struktur i eksistenskampen.

a) På samme måte som den fysikalske kraft, så kan også den kraft som levevesenene gir uttrykk for i sine forbund, bare ved indre konsentrasjon utfolde sin største virkning utad, mens splittelse i sentrifugale enkeltstrømninger medfører varig svekkelse. Historisk betraktet danner alltid foreningen og konsentrasjonen av et eksistenskampforbunds krefter grunnlaget for oppstigning, mens kreftenes splittelse er ensbetydende med tilbakegang. For et forbund i kamp om, sin eksistens gjelder derfor den lov at indre konsentrasjon skaper kraft utad og omvendt.

b) Denne konsentrasjon er i det vesentlige å betrakte som en sammenfatning av de ønsker og viljesytringer som selvoppholdelsesdriften gir uttrykk for overfor omverdenen og som da også antar visse bestemte former. Den betyr imidlertid ikke, ikke engang i dyreverdenens forbund, en fullstendig uniformering av alle dens medlemmer eller en enhet etter strukturprinsippet for kjemiens elementer. Som bekjent består også dyreverdenens forbund av mangeartede og forskjellige vesener. Hermed kommer vi også til strukturloven for slike forbund, nemlig at forskjelligartede krefter forener seg til retningsmessig samme virksomhet.

5. Forbundets medlemmer er forskjellige ikke bare med hensyn til anlegg, men også med hensyn til verdi, hvorved vi i denne forbindelse bare skal ta de enkeltes forskjellige yteevne i den for alle felles eksistenskamp som målestokk. Hele naturen er bygget opp på dette aristokratiske prinsipp.

6. En annen betydningsfull erkjennelse: I et slikt eksistenskampforbund er ikke bare de forskjellige medlemmers eksistens avhengig av det heles eksistens, men også stort sett alltid delaktige i det heles stigende eller synkende kraft. Den kan således heller ikke tjene det som man kaller dets egen interesse, bedre enn ved instinktsikkert aktivt medarbeid i forbundet. Det som tjener den felles interesse ligger også i den enkeltes interesse, alles ulykke er alles fare.

7. Et eksistenskampforbund er utenfra lettere å erkjenne som sådant enn innenfra. Ved sine grenser, overfor de framstormende fiendtlige krefter, blir det seg i særlig grad sin enhet bevisst.

8. Mennesket er det eneste levevesen som er utrustet med den prometeiske ilds gave. Det alene har med sin viljefrihet og skaperevne muligheten til en historisk tilværelse og formår derigjennom å utvikle en alene for mennesket karakteristisk forbundsform som

hverken dyrene, eller ennu mindre plantene kjenner, nemlig et eksistenskampforbund, som gjennom historie og skapende kraft er opphøyet til fellesskapets form.

For dette menneskenes, som betont, til fellesskap opphøyet eksistenskampforbund, gjelder ifølge naturlovene de samme regler som for de andre leveveseners forbund. Men de blir riktignok i det menneskelige samfunn på grunn av menneskenes evne til å skape historie i den grad utpreget at de må betegnes som enestående og gjeldende bare for menneskene.

Hva betyr nu disse åtte grunnleggende faktorer i plante- og dyreriket og framfor alt i de menneskelige livsprosesser for Europas samling?

Det avgjørende svar på dette spørsmål er nærliggende og kan uttales med en setning: Europa er et eksistenskampforbund og danner derfor et fellesskap i kampen for sin eksistens!

Den europeiske historie er historien om kreftenes frie spill i kampen om den endelige form og det er denne form som i dag kommer til syne.

Dermed er man for første gang i Europas tretusenårig historie kommet til klar bevissthet om at Europa er en virkelighet. Ser vi tilbake, så oppfatter vi nu plutselig disse tre årtusen som en i det vesentlige samlet, dvs. europeisk prosess. De geniale politiske førere, de uforlignelige krigshelter, de store ånder i kultur, kunst og vitenskap, som fra grekernes første olympiade og til vår egen tid, fra slaget ved Maraton til kampene ved våre dagers østfront, de var alle sammen medvirkende krefter i en samlet historisk prosess og tross sin egenart alle felles brikker i det europeiske spill!

En slik innsikt i historien modnes bare gjennom lange tidsrom. På samme måte som mennesket først i løpet av en lengre utviklingsperiode ble klar over sammenhengen mellom forplantningsakten og fødselen, eller for å ta et annet eksempel, at kjennskapet til verdi og vesen av folkeslagene nasjonale karakter først litt etter litt ble utdypet, således ble også det europeiske eksistenskampforbund først skrittvis erkjent og forstått i århundrenes løp. Allerede Platon talte om Europa. Og etter ham har alltid enkelte seere vært klar over den europeiske hovedstrømning i nasjonenes liv. Bare i den største fare samlet nasjonene seg til felles forsvar, for etter øyeblikkets overvunne nød atter å skille lag og snart forvikle seg i innbyrdes kamp igjen.

Europa som eksistensfellesskap dekker seg i dag med det av oss europeere bebodde rom på kontinentet. Dette var som bekjent ikke alltid tilfelle.

Dengang det herlige Hellas alene bar Europa på sine olympiske skuldre og på sin uforglemmelige måte sikret Europas tempel for fremmede elemen-

Fortsettes side 18

WILHELMPLATZ 8/9

I RIKSMINISTER DR. GOEBBELS' „HOVED KVARTER“

Berlin søndag morgen. Bildet av en by som våkner sent og som må hvile ut etter en 70-timers arbeidsuke. Tomme gater, halvtomme trikker, enslige passanter i søndagsantrekk, her og der en gruppe Hitler-Jugend, som marsjerer ut til en søndagsøvelse. Guttene ser friske og kjekke ut, og sangen deres gir gjensvar i de mennesketomme kvartaler. De drar ut av byen, som idag er fylt av en oppkvikkende eller trøstesløs stillhet i forhold til larmen og trafikken i de arbeidsrike ukedager.

Bare i regjeringkvartalet, tett ved siden av forlatte bankhus og fornemme forretninger i city, sporer man tydelig litt hverdag. Det er lenge siden det her ved Wilhelmplatz gas søndager. „Vel tie år siden“, sukker en portier i brun uniform. Der er den ene dagen lik den andre. For enkelte forekommer det som et tilfelle, for andre igjen i et anfall av overtrethet som en forhåelse at tallet på kalenderen idag er rødt.

Men her vet man det så utmerket, verden står ikke stille etter hver sjettedag. Herfra kommer sågar uavbrutt bestemte impulser. Idag løper også rotasjonspressene, og radiosendere stråler nyheter ut over hele verden. Ved frontene hylar som alltid stukabombene, skarpe øyne av søker Atlanterhavet. Nøyaktig slik går den 'dalige' åndelig kamp hvileløst videre. Kanskje begynner sågar nettop idag en ny runde!

Utenfra vilde den fordomsfrie fremmede ikke se den virksomheten, arbeidsrytmen og tempoet, som herren i det vakre hvite palé, Wilhelmplatz 8/9, har gitt det, siden han flyttet inn der den 13. mars 1933, — hvis man så bort fra den lange rekke små og litt gammeldagse biler av alle fabrikata og farger, som selv idag på søndagen, står parkert der i den tidlige morgentime.

Søndag morgen klokken 9.30 på Wilhelmplatz

Midt på natten: en ordonnans overrekker ministeren viktige telegrammer og meldinger

I forværelset: sentralbordet med hundre viktige direkte linjer

Besuchsliste für Reichsminister Dr. Goebbels

am ~~11. April~~ 1941

Name und Titel:	Zweck des Besuchs:
Konferenz	
General Student	
Gauleiter Bohle	
Furtwängler	
Japanese Journalisten	
Tagung Propagandaleiter	

15h
3.45h

eller i propagandaministeriet, for å spore noe av det hemmelighetsfulle som alltid omgir denne plassen. Når der Führer er i sitt hovedkvarter eller på tilsynelatende rolige dager trekker seg tilbake til sitt landsted Berghof, da rettes nysgjerrigheten hos de daglige besøkende på Wilhelmplatz — for det meste soldater på gjennomreise eller på permisjon — mot propagandaministeriet. Det gis da noen bestemte holdpunkter — fastslo i hvertfall for kort tid siden en utenlandsk journalist — av hvilke man sågar kan se hvordan det står politisk og militært, når avisene har ordre til å tie — noe som mange ganger er nødvendig. På aftener før politiske eller militære begivenheter har Wilhelmplatz sin særegne, politisk opphissende atmosfære. Da har man det inntrykk at uværsskyene i de siste timer allerede har fortettet seg så før lynet, at hemmelighetene i panserskapene og arbeidsrommene til ministrene, statssekretærene og høye embedsmenn ikke mer har tilstrekkelig plass.

De begynner tilsynelatende å flykte til plassen foran deres vinduer, hvor nysgjerrige tilskuere håper å kunne knipe dem enkeltvis. Slik var det i de siste augustdager i 1939, man oplevde det den 5. april 1941, da stormen på Balkan begynte, og også ved mange andre anledninger.

Til Wilhelmplatz' bilde hører det også i mange år en trafikkonstabel i hvit uniform, blond og stor som en germaner fra sagatiden. Siegfried er den mest populære konstabel i rikshovedstaden. Han kjenner personlig alle ministre og førende menn i stat og armé. Journalister og diplomater og store og små embetsmenn kjenner ham og spør ham ut. Han vet meget, vel fordi han stadig har oversikt over den evige kommen og gåen i regjerkvartalet. Men han er seg også bevisst, hva han er sin viktige stilling skyldig og taler bare, når det synes ham nødvendig. En propagandist, som i det minste passer godt i Wilhelmstrasse.

En kiosk på Wilhelmplatz, som selger prospektkort og reisesuvenirer, bringer den besøkende nær regjerkvartalets private atmosfære. Edda, Görings lille datter, kan fås i mange forskjellige prospektkortutgaver; lekende med en liten løve eller på sin strålende fars skulder. Dr. Goebbels ser vi i kretsen

Timeplanen mellom klokken 11 og 14

Et grep er nok, og dr. Goebbels kan ved hjelp av dette moderne tekniske anlegg lynsnært sjalte ut den stortyske kringkastings program og selv straks tale over disse mikrofoner til alle radiolytterne

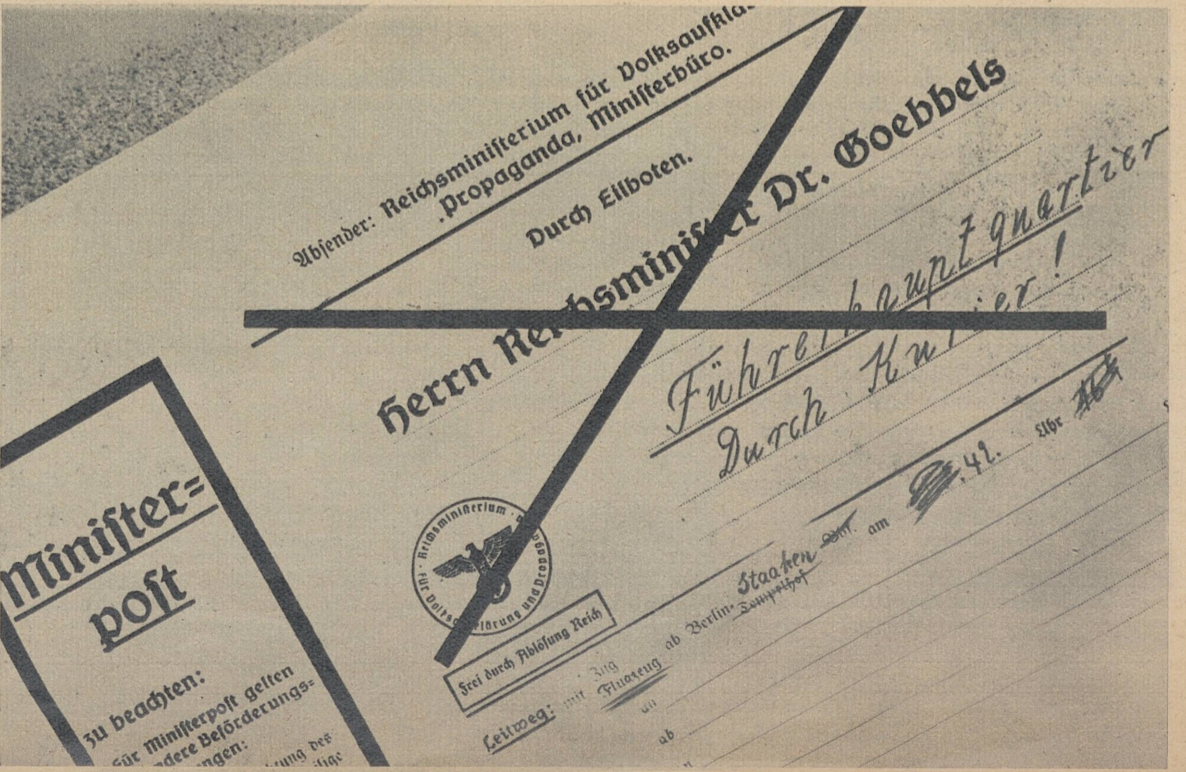
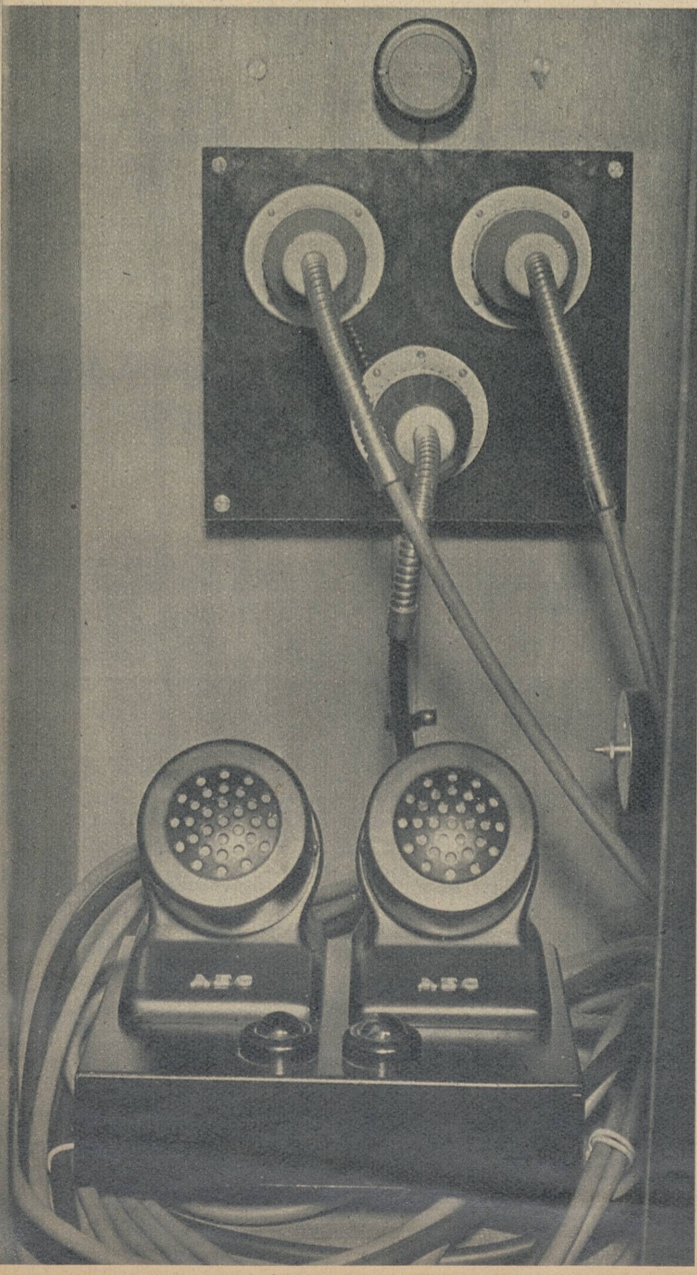
Tjeneren i brunt livré, som tidligere mottok de offisielle besøk, arbeider nu i en ammunisjonsfabrikk

Det drømmende lille slott — forøvrig et av rikshovedstadens arkitektonisk vakreste byggverk — er under dr. Goebbels blitt et av verdens mest moderne ministerier. Mange forsøk som ble gjort i andre stater, på å etterligne dette huset med dets verdensomfattende virkning, er med få unntagelser i virkeligheten blitt bare meget ubetydelige.

Men her sporer man om dagen og til enhver tid på natten den politiske verdens hjerteslag. Særlig „kloke“ folk kunde allerede i fredstid på mange „asvikelige“ tegn merke om det dro seg sammen uværsskyer på den politiske horisont. Og i krigstid ønsket mange forbi-passerende først riktig et blikk bak sløret, når de om dagen befolker Wilhelmplatz og ærbødig eller nysgjerrig ser opp til vinduene i der Führers bolig

Fotos: Boesig (Atlantic)

Heller ikke når dr. Goebbels er borte fra Berlin opphører hans stadige forbindelse med ministeriet. Dokumenter og akter blir sendt etter med kurérpost

Et skrivebord uten dokumentbunker

av familien. Den er med sine syv barn ved siden av finansministeren, grev Schwerin von Krosigks familie, som består av åtte barn, den barnerikeste ministerfamilie i et regime, som priser barnerikdom som nasjonal nødvendighet og dyd.

Skjønt dr. Goebbels hver morgen kjører opp foran sitt ministerium i sin lille bil presis klokken 9, begynner det synlige „høytrykk“ først litt før elleve. Uforferdede mennesker som har noe å be om, stanser ministeren imidlertid allerede når han ankommer, og skjønt dagsplanen er fastlagt på minuttet, tar dr. Goebbels seg ofte tid til å høre på en ubekjents sorger, som tror seg å være urettferdig behandlet på en eller annen måte.

Den uavbrutte kjede av konferanser og rådføringar går sin gang helt til ettermiddagen. En rekke prominente besøkende, ministre, generaler, kunstnere og avisfolk, for det meste uniformerte, går nesten etter et minuttprogram gjennom hovedportalen, som er smykket

med et stort nasjonalsosialistisk høyhetsmerke av jern. En tjener med fløyelskrave og brun frakk mottar de besøkende. Utenlandske gjester tar han imot på alle viktigere verdensspråk. En streng kontroll sikter i alminnelighet de besøkende ved inngangen. Men den erfarne tjener kjenner hundrer av personligheter i det offentlige liv, tyskere og utlendinger, som i de senere år ofte har stått på propagandaministerens besøkliste.

Propagandaministeriet er med årene blitt til et kjempeinstitutt, som er en politisk førerinstans, der strekker seg over alle områder innen det offentlige og private liv.

De tallrike kontorer kan ikke lenger underbringes på Wilhelmplatz alene. De ligger spredt ut over hele byen, helt ut i de fjernestliggende forsteder. Dette kan en forstå, når man f. eks. tenker på at bare Rikskulturkammeret, førerorgan for all kulturell skapen i Riket med sine ca. 800 000 medlemmer trenger

omfangrike apparater, som alle munner ut i propagandaministeriet. Men ved all opphopen av arbeid har dog siden opprettelsen av ministeriet det prinsipp hatt gyldighet, å fordømme alle unngåelige byråkratiske sedvaner og bruke så lite papir som mulig. Også her i kommer det nye i dette hus til syne, at det gir avkall på enhver gammel slendrian, men derimot inntil de minste enkelheter tar i bruk de tekniske hjelpemidler, som århundret byr oss. Dokumenthauger gjelder i dette huset ikke så meget som telefon, fjernskriver og radiotelegraf. For hurtighet er det første bud i et ministerium, som har til oppgave å ta seg av og lede folket politisk, åndelig og sjelelig, — hertil tjener presse og kringkasting som de viktigste instrumenter.

Derfor vokser hver morgen henimot klokken 11 rekken av biler på Wilhelmplatz. Fra regjeringsavdelingene, fra partiets og fra forsvarsmaktens kontorer bringer de offiserer, embetsmenn og politiske ledere til minister-

konferanse. De store Mercedes og Horch fra fredstid er fullstendig forsvunnet. Den lille folkebil bestemmer bildet. Kuréer på motorsykler, iført lange grå gummifrakker, kjører fram, eldre embetstjenere, skolegutter og kvinner i forskjellig alder bringer forseglede mapper. Den lille flokk av nysgjerrige, som alltid kan ses på Wilhelmplatz, følger interessert disse „regjeringsforretninger“. Der går offiserer med røde generalstabsstriper hurtig gjennom hovedportalen, og nu stanser en bil med stenderen „Stortyske kringkasting“ foran inngangen.

Dr. Goebbels presiderer daglig under ministerkonferansen. Hundrer av telegrammer fra utlandet, pressemeldinger og radiologner fra motstandernes side, beretninger fra Riket og de besatte områder, lovforslag, impulser og ønsker fra andre ministerier og meldinger om stillingen på frontene danner underlagene og det mangfoldige materiell, hvorpå ministeren bygger opp den daglige politisk-propa-

Under konferansen: ministerialdirektør Berndt, leder av propagandaavdelingen, noterer en ordre fra ministeren. Dr. Goebbels' medarbeidere avbryter fra tid til annen sitt politiske arbeid i ministeriet og står da som offiserer eller soldater ved frontene. A. J. Berndt f.eks. var senest ordonnansoffiser for generaloberst Rommel i Afrika

↑ Også Hans Fritsche, kjent for sine politiske radiooversikter, tar del i den daglige ministerkonferanse. Til høyre major Murawski, den militære talsmann

Oberstløytnant Martin, OKW.s forbindelsesoffiser med Propagandaministeriet, ved det daglige militære foredrag om stillingen. Ved siden av ham ministerialdirigent dr. Naumann, sjef des Ministeramtes, og dr. Goebbels' høyre hånd. ↓ Werner Naumann har deltatt i flere av denne krigens felttog

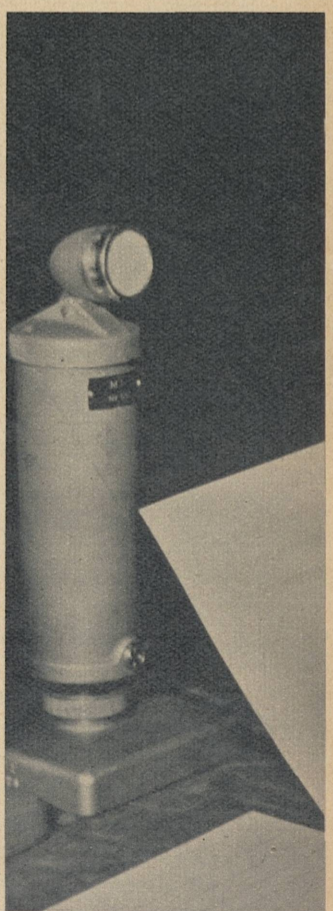

Den åndelige krigsførings hovedkvarter konferansen, som hver morgen samler en liten

Was ist ein Opfer?

Von Reichsminister Dr. Goebbels.

In Zeiten großer Gefühlserregungen - und eine solche ist ja der Krieg - verlieren Worte und Begriffe oft ihren eigentlichen Sinn, und die Sprache läuft Gefahr, an Prägnanz und Leuchtkraft einzubüßen. Je länger solche Gefühlserregungen andauern, desto eher sind die Menschen geneigt, sie mit ihrem Alltag in Uebereinstimmung zu bringen, und Parolen, die gestern noch eine Welt in Bewegung setzten, sind heute schon im Begriff, in den Umgangsjargon überzugehen. Wenn auch in diesem

Riksminister dr. Goebbels' lederartikler i uketidsskriftet „Das Reich“ er meget sitert. Her ses den første manuskriptside av en artikkel med ministerens egenhändige korrekturer

gandistiske operasjonsplan. Og av denne utspringer nu parolen for dagen, anvisninger til de propagandistiske førerinstanser og rettningslinjer for det store og lille propagandistiske hverdagsarbeid.

Uttrykket „lægekolegium“, som ministeren selv engang har preget for denne konferanse, er vel den beste betegnelse for den omsorg, alvor og ansvarsfølelse som råer her; det viser hvilken møyte det her daglig anvendes for det politiske

velvære og den sjelelige motstandskraft hos 80 millioner tyskere.

Hvor enn offentlighetens sko trykker, så gis det ikke noe spørsmål av offentlig interesse, som her ikke blir behandlet for å hjelpe eller mildne. Det må så være at det i denne lille krets ofte heftig diskuteres forskjellige meninger. Å glatte dem ut og forbinde dem alle, det er en vesentlig oppgave for denne daglige rådslagning.

Fr. Rudolf Semler

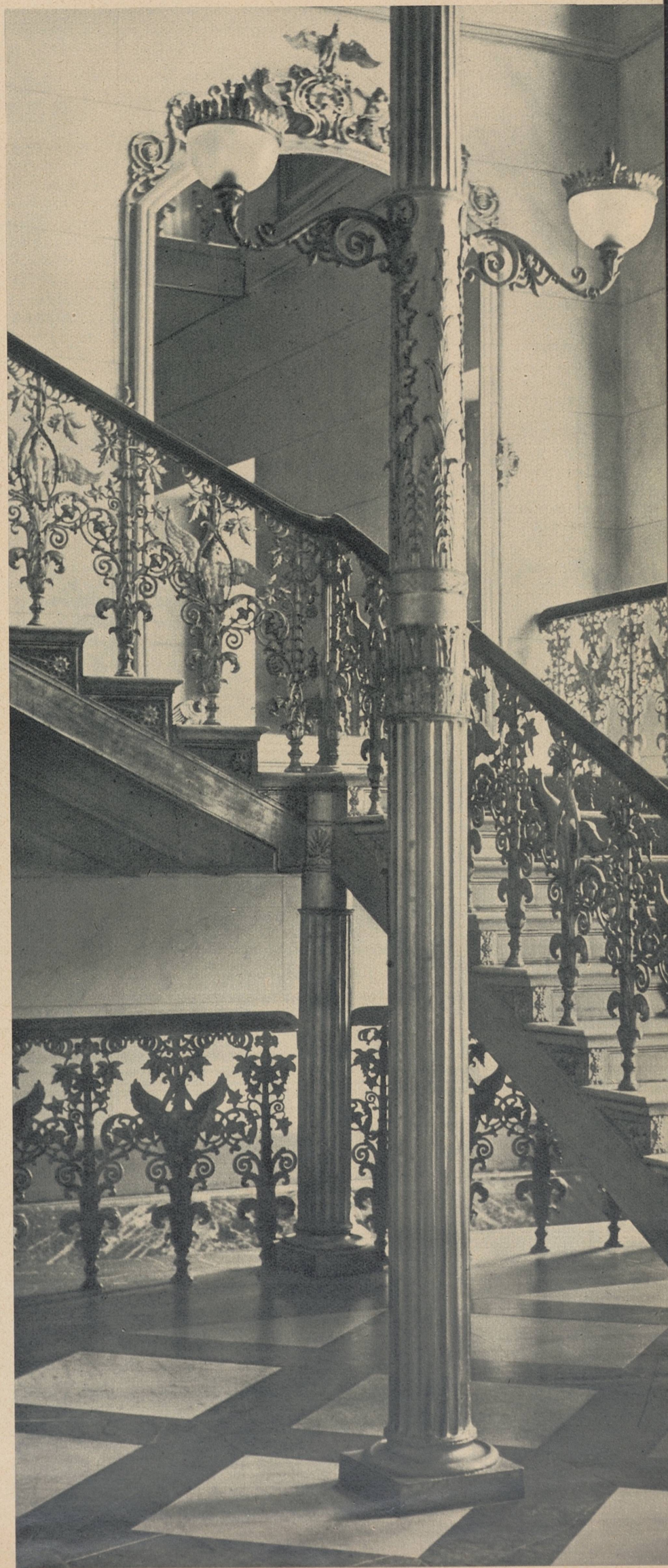

Dr. Goebbels leder personlig ministerkonstab av medarbeider og utvalgte spesialister

I riksminnerens arbeidsværelse står det en mikrofon, hvor han kan meddele viktige regjeringsbeslutninger

Propagandaministeriet, som opprinnelig var bygd av den berømte bygmester Schinkel som palé for prins Ferdinand, hører til rikshovedstadens arkitektonisk vakreste byggverk. Det storslagne og verdige ved dette Schinkels byggverk kommer utmerket til uttrykk i ministeriets klassisk vakre trappeoppgang

Europa som et livskampfelleskap

Fortsatt fra side 12

ters angrep ved Maraton, Termopylene, Salamis og Eurymedon, da var det rom som det ble kjempet i, sammenlignet med i dag liksom begrenset som antallet av det europeiske vesens forsvarende var ringe i forhold til vår tid.

Det antike Rom, som senere bar den europeiske fakkellidende, levde allerede i meget større dimensjoner. Scipios, Cæsars og Augustus' blikk skuet ut over uforlignelig større europeiske områder enn Miltiades, Themistokles, Leonidas og Kimon på deres tid. Ved møtet mellom romersk statskunst og germansk lengsel utvidet Europa seg på ny i sterk grad. Men på alle disse utviklingstrin strebet de samtidig levende slekter instinktivt etter å tilveiebringe et forhold mellom Europas rom og biologiske kvantiteter som syntes skikket til å sikre gjennomføringen av alles eksistenskamp. Dette område var dengang Hellas og i dag omfatter det hele kontinentet, som vi med hellig rett kaller vårt eget siden våre nasjoner med sverd og plog i svære kamper har tilegnet seg det.

Også den greske, og senere den romerske oldtids Europa var allerede et eksistenskampfelleskap. Men det oppløste seg alltid tross store felles begivenheter i mindre forbund som bekjempet hverandre, en foreteelse som var liksom skjebnesvanger som den var nødvendig med henblikk på den velsignelsesrike utfoldelse av de nasjonale elementer.

Men i dag har man for første gang nådd den bevisste konsentrasjons trin. Vi er da også forpliktet til å ta konsekvensene av denne erkjennelse av Europas enhet. Vi må betrakte fortidens borgerkriger som avsluttet for alltid, og gå over til bevisst utforming av den felles substans i en felles framtid. Dermed er det ikke sagt at der vil begynne en pasifistisk epoke i Europa. Europeerens kampvilje vil imidlertid fra nu av ikke lengre forødes i indre tvistigheter, men settes inn for felles mål og framfor alt finne et positivt virkefelt i fredens verker, i den økonomiske oppdragelse, i kunst, sport og på andre områder.

For alle oss i det europeiske eksistenskampfelleskap som av verdenshistorien er kallet til å ta del i dette verk, er det av høyeste betydning at vi hinsides alle fantomer går til verks i full lydighet mot de lover som vi nettop har skildret som de bestemmende regler for alle levevesener og som med naturens allmakt vil felle sin dom også over våre anstrengelsers resultater.

Av dette følger:

1. De europeiske nasjoner vil fra nu av føre sin eksistenskamp i fellesskap, vinne seier eller lide nederlag i fellesskap. Herom er ingen tvil lengre mulig. Selv intelligensen i Zürich pleier ikke å forsøke seg mot denne erkjennelse. Såvel den indre utvikling av de europeiske forhold som også verdensbegivenhetenes planetære utvikling, har brakt Europa til det stadium at det enten må trekke alle slutninger av den konsentrasjon uten hvilken et eksistenskampforbund ikke kan oppnå seieren, eller det må gå til

grunne i splittelse og svekkelse. Et virkelig heroisk eksempel på dette har Finland gitt. Til tross for et uhyre heltemot og en fanatisk motstand vilde det dog ha vært fortaapt, hvis ikke Europa i sin helhet hadde tatt opp kampen mot den felles fiende og dermed reddet også Finland.

Vårt kontinents nasjoner er i dag et eksistenskampfelleskap i ordets videste betydning.

Vår felles oppgave er å sørge for at Europa etter denne krigs seierrike avslutning ikke atter hjemfaller til oppløsning, men at det ved fruktbart samarbeid stadig mer bekrefter sin enhet. Arbeidets frukter vil komme oss og våre nasjoner til gode. Klarer vi ikke å løse denne oppgave, så vil historien i kraft av sine naturlover gå sin gang med den ubarmhjertige hardhet hvormed den til alle tider har lønnet utvist svakhet i eksistenskampen.

2. Også det europeiske eksistenskampfelleskap består av to poler: av dets enhet og av dets enkelte medlemmer. Det er intet system av uniforme enkeltdele, men består av nasjonale sentrer og egenarter, som i den europeiske nyordning finner sammen til felles arbeid. Det europeiske fellesskaps vekst er bare tenkelig på grunnlag av de nasjonale bestanddelers, dvs. vårt kontinents nasjoners utvikling. Framfor alt ser vi i dets allsidige kulturelle verdier det skjønneste bevis på det europeiske vesens indre gehalt.

Ikke mindre viktig er imidlertid den annen pol, nemlig eksistensen av det hele, Europas eksistens.

Forholdet mellom disse to poler danner grunnlaget for den europeiske fellesskapstanke.

3. Med henblikk på det europeiske fellesskaps eksistenskamp må vi i fullbyrdelsen av de virkende naturlover overfor alle europeiske faktorer regne med en bestemt prinsipiell innstilling. Som positive må de krefter betegnes som tilstreber den europeiske samling, og som derigjennom bærer og øker den totale europeiske kraft; som negative alle strømninger som fører til splittelse og derved til alles nederlag i den felles kamp. Også for Europa ligger grunnlaget for livets opphold ene og alene i dets enighet. Med østfronten og det røde monstrum i Moskva for øye skulde alle europeere lære å forstå den ovenfor beskrevne lov for eksistenskampforbundenes kraftutfoldelse og dens betydning for den europeiske nutid: bare indre konsentrasjon produserer varig kraft ut ad!

4. Den i naturens aristokratiske prinsipper begrunnede forskjelligartethet blant menneskene, som den bekjente spanske tenker Castro-Rial har skaffet inngang i den spanske falanges tankekrets under betegnelsen av "hierarki", er en faststående kjensgjerning blant nasjonene. Den bevirker at som overfor enhver annen idé er menneskenes reaksjon overfor erkjennelsen av den europeiske enhet heller aldri ensartet. Man vil herunder kunde skjelve mellom tre grupper:

a) De som klart forstår den europeiske enhet og gjør seg til talsmenn for den;

b) de som motsetter seg disse tanker;

c) de brede lag av nasjoner, hvis innstilling i hovedsaken blir bestemt av førende elementer.

5. Vi har ovenfor pekt på at mennesket i motsetning til andre levevesener eier mulighet til viljefrihet og skaperevne og derigjennom kommer til en bare for mennesket karakteristisk form for eksistenskampforbund, nemlig fellesskapet.

Viljefriheten gir høve til viljedannelse og — oppdragelse hos nasjonene, skaperevnen er forutsetningen for at dertil kallede mennesker går i gang med å vise den søkende masse den riktige veg og ved påvirkning å lede millionenes vilje i den retning som er den hensiktsmessigste for den felles eksistenskamp.

Skapertrangen hos de nasjoner som er tilhengere av den europeiske samling har dermed fått en veldig oppgave. Den lyder: Oppdragelse til forståelse av idéen Europa og innstilling på fellesskap i alle europeeres eksistenskamp!

6. Vi vet at mange kretser i bestringsfattige samfunnslag står liksom likegyldig overfor den europeiske tanke som overfor enhver annen stor idé. Så meget mer slår den europeiske samlings signaler de instinktsikre krefter i nutiden i sitt bann. Derved velger Europa selv ut de som i følge sine anlegg er de mest skikkede søyler i den europeiske samling. Det dreier seg her om den evige og sunne utkårsingsprosess i naturen.

7. Den tid vil komme da det europeiske eksistenskampfelleskap i sine rettigheter og plikter er likeså alment anerkjent som en religions dogmer i sine beste tider. I dag, i den revolusjonære opptignings øyeblikk viser i kampen de krefter seg som i sitt innerste vesen bærer den og som derfor er kallet til i sin tid å overta en førende europeisk rolle. Av deres midte vil de menn oppstå som ved siden av kjærligheten til sitt eget folk også vil skjøtte om alt det som danner og opprettholder det europeiske fellesskap. Disse Europas utkårne er ingen uklare og nasjonalt hjemløse naturer, men lidenskapelige nasjonalister, som for sitt eget folks skyld har sluttet opp om Europa. Også her er krigen naturens harde prøve som man ennå engang må igjennom før man kan begynne på det store europeiske samarbeid i fred. Dermed er det opptrukket noen av de store sammenheng som består mellom de naturbetingede lover for nasjonenes liv og den europeiske samling.

Ennu i verdenskrigen gas der lover som begge motstandere følte seg bundne av. I kampen mot bolsjevismen er dette ikke lengre tilfelle. Her hersker bare den brutale makt, der gis ingen pardong. Dette er det faktum som vi har stått overfor i månedene etter den 22. juni 1941, som med virkelighetens tvingende makt har brakt vår tenke — og handlemåte i overensstemmelse med de store og evige naturlover.

Måtte man dog i framtiden aldri glemme denne lære, således at våre etterkommere alltid er oppmerksom på hva vår skjebne har lært de europeere

som nu lever, at i naturens og menneskehetens evige kamp er det utelukkende hardhet og kraft som i den siste instans er det avgjørende. Framfor alt må den europeiske ungdom selv ved den mest omfattende tilegnelse av åndelige verdier adri :e bort fra disse naturkrefters dominerende betydning. Nettoper for denne gjelder i ennu sterkere grad Nietzsches ord: „Rosverdige er det som gjør en hard!“

Det som deltar i den europeiske eksistenskamp er så meget mer forpliktet til å bringe disse dyder til størst mulig utfoldelse, som det i dette tideverv i tiltagende grad treffes verdensomfattende avgjørelser.

I sin kamp om det storasiatiske eksistenskampfelleskap står det forbundne Japan overfor en lignende oppgave. Om begge disse tremaktpaktens eksistensfellesskaper krystalliserer der seg en ny verden for våre øyne.

I hundretusener av år har mennesket i evig kamp langsomt hevet seg over dyrene. Det har brukt lange tidsrom til å skape seg de enkleste verktøy og til å ta ilden i sin tjeneste i eksistenskampen. Helt til den nyere tids begynnelse formådde det overveiende å gjøre teknisk bruk bare av de hjelpemidler i sin kamp som var det tilgjengelige i dyre — og planteverdenen. Først for forholdsvis kort tid tilbake lyktes det mennesket å utløse oljens og kulenes mineralenergi og ved dampmaskine og elektrisitet å gjøre teknisk bruk av nye veldig naturkrefter. Først derved har mennesket i egentlig forstand tatt jorden i besittelse og satt i verk en revolusjonær omveltning av alle tids — og rombegrep. I den skjebnebestemte nødvendighet av å skaffe til vege råstoffene og dermed disse nye energiers kraftkilder, fikk de unge nasjoner en ytterligere overordentlig oppdrift.

Således befinner våre dagers europeere seg i en verden full av omveltninger, hvor sammenbrudd og nyskapingner fullbyrdes i et hittil ukjent omfang og hvor menneskehetens prometeiske ånd mer enn noensinne har tatt de tekniske hjelpemidler i sin tjeneste i eksistenskampen.

Midt i denne stormfulle tid vil vi i bevissthet om vårt kall og i tro på vår egen kraft, karakterfaste, ubøyelige og harde bygge opp det europeiske fellesskap på grunnlag av de evige lover. Det skal omfatte alle klarsynte europeiske nasjoner, beskytte deres eksistens, høyne levestandarden for deres millioner, og ut over dette gjennom en konsentrasjon av nasjonenes evner og krefter la dem få nytte godt av de resultater som bare kan oppnåes ved europeisk samarbeid. Måtte hint uforgjengelige lys som står over all kamp for tilværelsen, komme til ny skapende kraft på dette felles grunnlag i vårt europeiske liv, det der som den edleste kraft læger alle sår og høyner alle mål: Vår europeiske kunst!

Så tar vi opp arbeidet for å skape det varige fellesskap innenfor den europeiske folkefamilie, hvorved den på den mest hellbringende måte kan føre alle europeeres eksistenskamp og derved ikke bare leve og formere seg, men framfor alt helt og fullt oppfylle sin kulturelle misjon i denne verden.

Dr. Hans Bähr

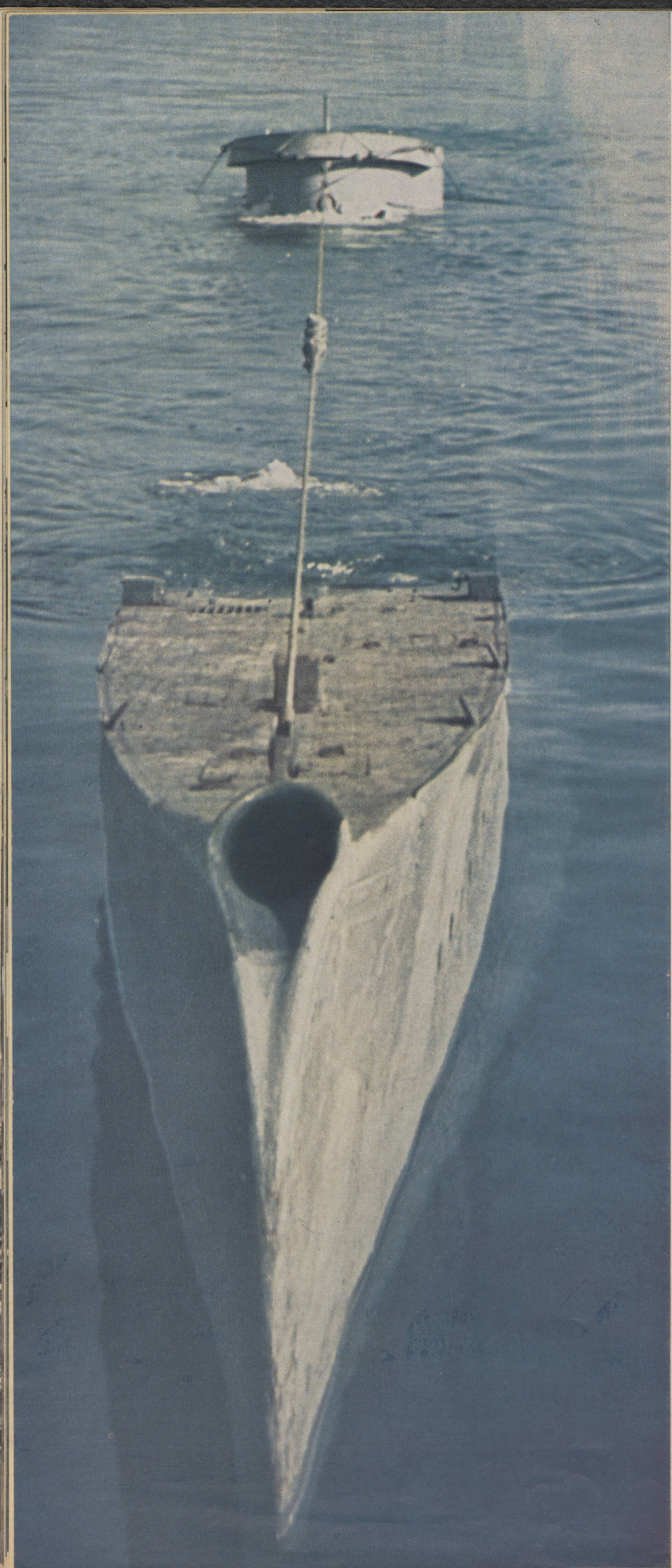

„Tre ratas“ beretter den slovakiske kampflyver lakonisk
PK.-foto: Krigskorrespondent Fredersdorf

Prøvedykking i en Middelhavsøys stille bukt

PK.-foto: Krigskorrespondent Brerneck

De fem fra panservogn 11

Fem mann og allikevel et hele

Et jernbepansret forhistorisk uhyre som tordner uopphørlig framover og vil mase sønder og sammen alt som kommer i vegen for det, en koloss som spyr ild og ødeleggelse — slik ser panservognen ut både for fiende og venn. Dette mest moderne av alle tunge våpen vil stadig til å begynne med virke som et sjelløst, vesen som beveger seg helt mekanisk, og i virkeligheten er det noe helt annet. Hva vilde disse rullende stålfestninger være uten den menneskelige ånd som lever inne i dem, uten deres besetninger av kjøtt og blod? — „Signal“ har gitt krigskorrespondent Arthur Grimm i oppdrag å tegne et bilde av den femhodede besetning på en sådan panser-

vogn. Denne panservogn 11, som vi her presenterer er en eller annen kampvogn, hvis besetning er sveiset sammen i liv og død. Disse fem mennene, som nesten alle stammer fra forskjellige miljøer, er allikevel et hele. Enhver av dem vet at han kan og må stole på den andre. Hver av dem er et menneske med alle de sterke og svake sider som enhver av oss har. Men sammen er de et fryktet og skarpt våpen i den tyske hær, de fem fra panservogn 11.

→
Panservogn 11 i kamp. Besetningen består av fem mann. Uten den blir stålvognen en livløs skapning

„Han har egentlig alltid vært en sjarmerende slubbert, gutten min“, skrev grevinne St. til ungdomsbildet av hennes sønn som „Signal“ ba om. „Gammern“, som kameratene hans kaller ham, er idag hele 21 år gammel. Han stammer fra en gammel slekt og har tilbrakt hele sin ungdom på et slott i Øvre-Schlesien. Han er yrkessoldat likesom hans forfedre har vært det gjennom fem generasjoner. Grev Hyazinth St. tilhørte fra tidlig av Hitler-ungdommen, og var derpå fem måneder i arbeidstjeneste hvorfra han 1. september 1939 meldte seg som frivillig til pansertroppene. Han deltok i felttoget mot Serbia og har vært med fra begynnelsen av i Sovjet-Rusland. Ovenstående bilde av ham og hans mor ble tatt under en permisjon mellom de to felttog. Hans far — bildet til høyre — er major og avdelingskommandant i pansertroppene. Etter inntagelsen av Nikolajev ble han tildelt Ridderkorset. Kommandanten på panservogn 11 har en 16 år gammel bror Hubertus Artur, som senere også il bli pansersoldat

← Kommandanten:
løytnant, grev Hyazinth St.

← Kryssordoppgaven . . . En rolig stund på det solvarme dekket på et italiensk krigsskip etter langvarig innsats PK.-foto: Krigskorrespondent Weizsäcker

„Min mann som ettåring“, skrev fru E. på baksiden til et barnebilde av hennes mann som „Signal“ ba om. Den 26år gamle bilmekaniker fra Breslau har forandret seg noe i mellomtiden. Etterat han var ferdig med skolen, gikk underoffiser Hans E. i lære hos en bilmekaniker. Etter krigen vil han starte sin egen forretning. Derfor sparer han flittig

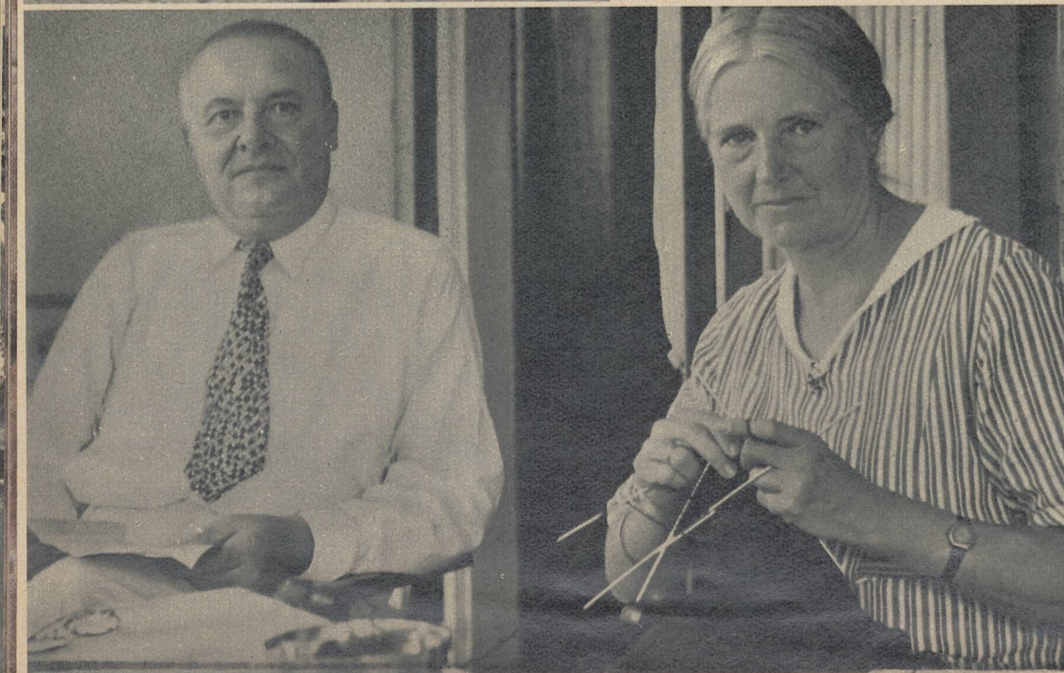
sine soldaterpenger og fronttillegget som han i en høyde av 112.50 RM pr måned nesten uavkortet lar utbetale til sin kone. Bildet av henne og hans 4årige sønn Dieter bærer han også alltid hos seg. Underoffiser E.s far var bakermester, og hans mor fortsetter ennu forretningen. Hans bror Herbert står som soldat i øst ved et feltbakeri

Sjåføren: Underoffiser Hans E.

**Kanonskytteren:
Underoffiser Arno B.**

„Etter hver trefning“, forteller vår krigskorrespondent, „tenner underoffiser B. seg en sigarett“. Den 25 år gamle utenlandstysker er født i koloniene. I 1925 kom han til yrkesutdannelse i Tyskland og tok 10 år senere artium. Han tilhørte Hitlerungdommen, kom inn i arbeidstjenesten og gikk så inn i NSKK (Nasjonalsosialistisk bilkjørerkorps) Etter krigen vil han være teknisk kjøpmann i utlandet. „helst i Afrika“. Bildet ved siden av viser treåringen på foreldrenes eiendom i Insulinde. Hatten, understreker underoffiser B., var stettet av hans mor. „Den var ikke blit slik den egentlig skulde være, men var mitt kjæreste plagg. Vê den, som vilde ta den fra meg.“ Han bærer alltid med seg bildet av foreldrene sine i lommeboken. Han har tre brødre som tilhører forsvarsmakten og to søstre

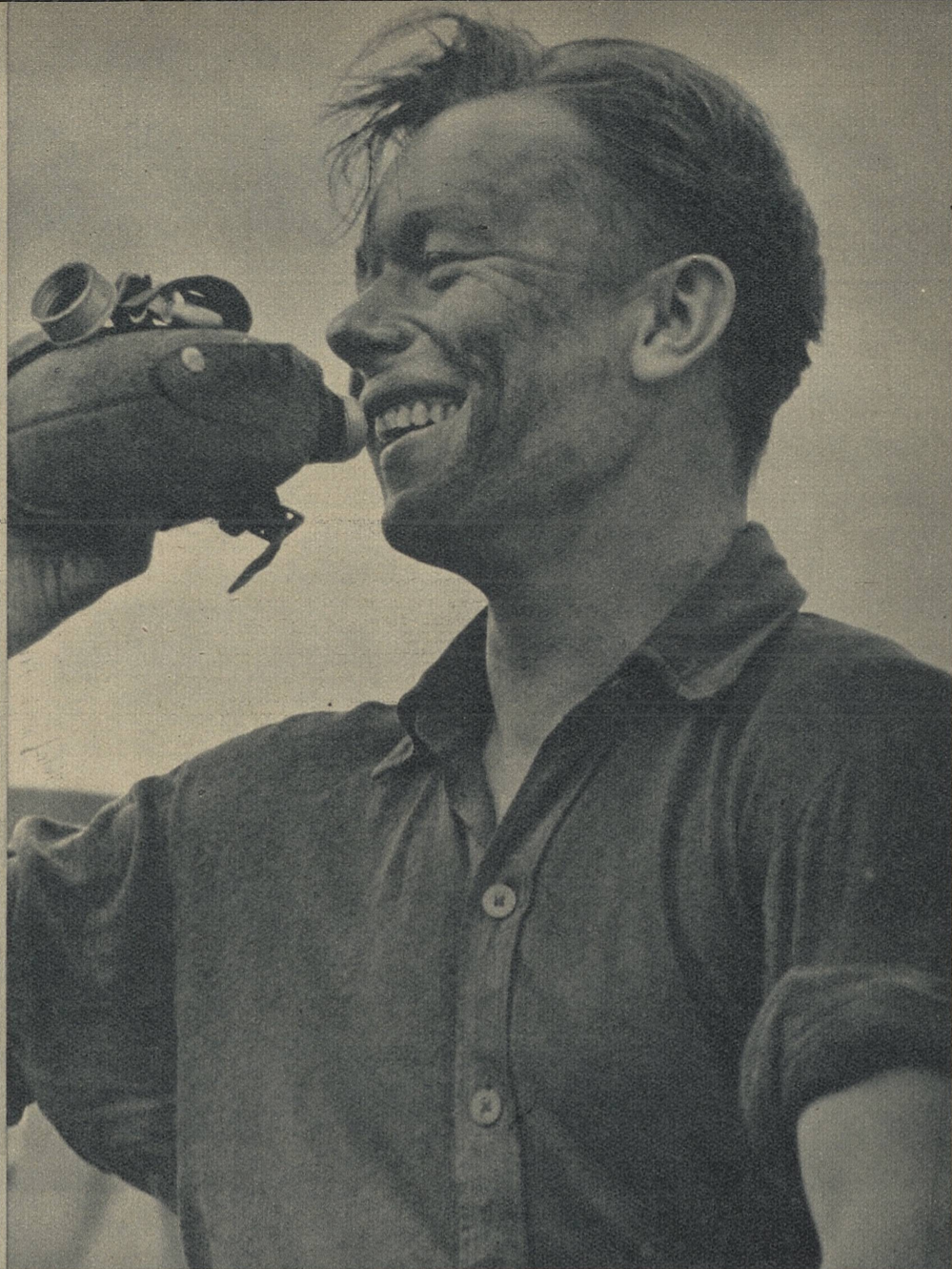

Gefreiter og ladekanonér Adolf T. tilbringer sitt sivile liv blant blomster. Også han er schlesier, 32 år gammel og er gartner og blomstergrosserer av profesjon. Fra 1927 til 1940 var han i S.A., derpå deltok han som soldat i felttogene mot Serbia og Sovjetunionen. Hans kone Helena, som man ser på ovenstående bilde sammen med ham og deres to døtre Edith og Christa, er under krigen beskjeftiget som kontordame, riktignok bare

halve dagen fordi hun vil ha resten av tiden sammen med barna. For dette arbeidet får hun 100 RM måneden, slik at hun med familieunderstøttelsen på 150 RM og de penger mannen hver måned lar overføre, kan klare seg meget godt. Til ladekanonérens soldatplikter hører også — som man kan se av bildet nedenfor — pass av panserkanonen. Straks etter hver trefning er han den første som griper etter kanonviskeren

Ladekanonéren: Gefreiter Adolf D.

**Radiotelegrafisten:
Underoffiser Walter T.**

Han er alltid fornøyd og er den tørste av alle. Den 25årige tidligere jernbanefunksjonær er idag yrkessoldat. Han har allerede fem felttog bak seg, og foruten det noe krøllete bilde av hans mor og hans to brødre, har han et bilde av sin forlovede i lommeboken. Hun er rhinlenderinne og passer vel derfor så godt til den alltid glade Walter D. Underoffiserens far er jernbaneassistent. Moren, som har satt seks gutter til verden, bærer med stolthet Morskorsset i gull. Walter D's brødre Alfred, Gerhard, Herbert, Helmut og Willi er alle fem soldater. Willi, 41 år gammel og eldst, har allerede drevet det til feldwebel. Radiotelegrafisten, underoffiser Walter D. får månedlig innsatt på en bankkonto ca. 105 RM. Pengene kommer godt med når han etter krigen gifter seg og får sitt eget hjem

GJØR PLOSS – KANONENE KOMMER!

Tyskerne har oppfunnet kruttet og kanonene, italienerne granatene og franskmennene har ført innstillingens kunst fram til det fullkomne. Oppfinnelsen av kruttet ble gjort av den magiske munk Berthold i det 14. århundre. Kineserne kjente dog kruttet allerede 400 år før. Vårt spørsmål lyder: Hvorfor lyktes ikke oppfinnelsen av kanonene for dem? Grunnen er at asiatisk tenkning foregår i andre baner.

Kruttets drivkraft har naturligvis ikke unngått den høye asiatiske intelligens. På grunnlag av disse iakttagelser konstruerte kineserne raketten og tyskerne kanonen. Det er den grunnleggende forskjell som har ført til to forskjellige utviklinger. Tyskerne ledet kruttets drivkraft i et sterkt rør og satte en kule foran kruttladningen. Ble kruttet antent, da måtte gassen drive kanonkulen i retning av den minste motstand, kulen måtte følge kanonløpet.

Dirigeringen av skuddet var altså tyskernes store innfall. De følgende århundrer har bare fullendt dette innfall. Den kinesiske raketten er forøvrig også oppfunnet av italienerne etterat de først hadde lært kruttet å kjenne. (Ordet raketten er oppstått av det italienske rochetta) Raketten er opprinnelig ikke noe annet enn en lang, rund kruttpakke, gjennom hvis lengdeakse der går et hulrom. Det yttre hylster av denne pakke består av papir eller blikk. Oppe er pakken lukket, nede åpen. Antennes kruttladningen, strømmer kruttgassen kraftig nedover, og dette støt nedover driver pakken oppover. For å gi raketten en noenlunde sikker retning, for å unngå at den vipper over ende for tidlig, blir den forsynt med en trestav som er fem, seks ganger så lang som kruttpakningen.

Shrapnells ble også oppfunnet to ganger

Tanken på raketten har noe forførerisk ved seg. Den raser uhindret framover og under utnyttelse av hele sin kraft. Den behøver ingen styreanordning — for kanonen er intet annet — og den kan ha inne i seg en annen og tredje raketten, som antennes først når kraften i den første kruttladning er oppbrukt. Italienerne beskjeftiget seg i det 15. og 16. århundre meget med forbedringen av raketten, men de forsto snart at grunnmangelen ikke kunde fjernes. Det var stadig et rent tilfelle, dersom raketten landet der man vilde ha den. Allikevel hadde de italienske bestrebelsers ført til oppfinnelsen av den eksploderende kule, granaten. Således oppfant Leonardo de Vinci en kule ladet med jernkuler, som eksploderte over fiendens hoder og lot det regne med kuler over dem. Inntil da ble det av de europeiske kanoner bare skutt ut massive kuler av stein og jern. I det 19. århundre lyktes det den engel-

„Signal” ønsker å gi sine lesere hjelpemidler på hånden til selv å bedømme krigsbegivenhetene. Nummer 14 brakte en artikkel om artilleriets utvikling. Denne fortsettes i dag. Først ble det skildret hvorledes artilleristen oppstod, og nu fortelles det om kanonens utvikling. Her ansueliggjøres dens taktiske innsats fra stormangrepene på datidens borger til de moderne slag vi nu hører om. Det påvises hva som er fantasi og hva som er virkelighet. Virkeligheten er fantastisk nok

ske oberst Shrapnell å gjøre denne glemte oppfinnelse på ny. For europeerne kom det i deres artillerikunst på forhånd an på treffsikkerheten. De gikk løs på dette mål. Derfor oppfant og forbedret de kanonen. Utviklingen og forbedringen av kulene kom først i annen rekke. Kineserne har imidlertid alltid bare tenkt på raketten, og derfor ble deres artillerikunst aldri stort annet enn puseri. Å utlegge den evneløshet i tenkning, som åpenbarer seg heri, som kinesisk godmodighet, er besnærende høflig og galt.

Verden dreier seg til høyre

Utviklingen av kanonrøret har vart mange hundre år. Riktignok fløy kulene fra kanonene meget treffsikkerere enn raketten, men allikevel var avvikelserne meget store. De langstrakte kuler, som man så anvendte i stedet for de runde og som man anså for mere treffsikker, fordi man kunne tilpasse deres størrelse nøyaktig til kanonrøret, gjorde kollbøtte framover og hvirvlet gjennom luften. Avvikelsene til siden som følge av vinden var også meget store. Den avgjørende forbedring var kanonrøret med de snodde riffler. Rifflene er i og for seg meget gamle. Rifflene var til å begynne med lengderiller som man boret inn i kanonrøret, forat de uten fare skulde samle opp smusset. Disse

første riffler løp i kanonrørets lengderetning. Den tyske bøsse-maker Augustin Kutter — som levde i det 17. århundre — ga dem for første gang en skrueformet dreining. Den bevirker at kulen dreier seg om sin egen akse, i Tyskland høyre om, fordi alt på denne jord dreier seg slik. Dreiningen om dens egen akse hindrer kulen fra å avvike fra sin bane, og heller ikke kan atmosfæren med sine værsvingninger innvirke særlig på den. Forat rifflene kan virke på kulen, forsyner man granaten med styreringer av bløtt metall. Disse kobberringer presser seg når skuddet går av inn i rifflene og bringer således granaten inn i dens uforstyrrelige bane.

Bare den europeiske matematikk fullender kanonene

Enskjønt det snodde løp var kjent allerede i det 17. århundre, er det dog blitt alminnelig først 200 år senere. Grunnen til denne lange nøling var imidlertid ikke f. eks. den menneskelige treghet, men sakens ufullkommenhet. Kutters snodde løp ga nok kulen en dreining, men ennå ikke den fullkomne rotasjon. Har ikke en lengere kule denne fullkomne egenomdreining, da slår den stadig ut med spissen og viker sluttelig for tidlig av fra sin bane. For å oppnå den absolutte rotasjon, må

rifflene være krummet på en bestemt måte. Bestemmelsen av denne krumning av rifflene er et matematisk spørsmål, hvor det kommer an på beherskelsen av vinkel og sirkel. Tenkning i slike begreper er imidlertid europeisk. Skruens vesen er for første gang blitt beskrevet av grekeren Archimedes. Den europeiske matematikk var altså nødvendig til fullkommengjørelsen av kanonrøret. Hvor møysommelig anvendelsen av denne lov i artillerikunsten var, det viser de store tidsrom som ligger mellom den første begynnelse og fullkommengjørelsen.

Og snart flyr også raketten igjen

Innførelsen av det snodde løp ga også drømmene om raketten nytt liv i det 19. og 20. århundre. Man satte skrueformet snodde rør inn i raketten for på denne måte å gi dem en større treffsikkerhet. Hittil er imidlertid også disse bestrebelsers blitt uten nevneverdig resultat. Den tyske bilkonstruktør Opel har med sin raketbil vist den eneste mulige veg. Han benyttet raketstøtene som drivkraft for vognen som han selv styrte. Bare mennesket som er ett med raketten formår å styre den sikkert. Bare japanerne har virkelig på en overlegen måte trukket konsekvensen av denne erkjennelse, nemlig ved konstruksjonen av sin enmannstorpido, som i prinsippet er en rakettsprengladning. Herunder ofrer mannen seg som styrer torpedoen. Således er det sluttelig allikevel asiaterne som har omsatt de gamle kinesiske tanker om rakettenes artilleristiske anvendelighet i en framragende krigersk virksomhet. I sin ubetinget heltemotige innsats overskrider den nesten grensene for den menneskelige forestillingsevne.

Beskytning av festningen Hohentwiel. Av det keiserlige artilleri i året 1641. (Kobberstikk av Merian). Mørserne som skyter inn i festningen, er rykket så nær inn til fjellet at de ikke kan beskyttes ovenfra

Italienerne har imidlertid, som de eldste europeiske raketforskere, med konstruksjonen av sine stormbåter gitt den japanske tanke med enmannstorpæder dens europeiske nyanse. Den italienske stormbåt er en eneste sprengladning som båtføreren fører fram til like foran målet. I samme øyeblikk han tenner ladningen blir han selv og setet han sitter på slengt bakover ut i vannet. Setet forvandler seg imidlertid til en gummibåt som holder ham flytende.

Det lengste kanonskudd som noen sinne er blitt avfyrt

Disse betraktninger over kanonene og raketten er nødvendige for å trekke grensen mellom drøm og virkelighet. De sagnaktige raketter, som man angivelig kan skyte fra et kontinent over til et bestemt punkt på et annet kontinent, er foreløpig intet annet enn fantastier. En sammenligning: Heller ikke det ubemannede fly lar seg, like så litt som den ubemannede rakett, bringe sikkert til et bestemt mål, på grunn av de uberegnelige innflytelser fra været som opptrer på store avstander. Såvidt frykten for og forhåpningene til raketten. Kanonene derimot kan man tale meget tydeligere om. Den største distanse en kanonkule noen sinne har tilbakelagt er nøye kjent. Den var 128 kilometer. Den ble oppnådd av den såkalte „Pariserinne“, en tysk kanon som i 1918 fra skogen ved Crépy skjøt inn i festningen Paris. Inntil da var den største avstand en kanonkule kunde tilbakelegge blitt anslått til 40 kilometer. En større avstand holdt man for umulig fordi det var en artilleristisk troesetning at man kunde avfyre en kanon høyst fra en vinkelstilling på 42 grader. Selv med den sterkeste kruttladning og den største rørlengde går da en kule ikke lenger. Men „Pariserinnens“ rør sto i en vinkel på 50 grader. Med denne merkelige, teoretisk umulige stilling for kanonrøret lå kulebanens høyeste punkt over 30 kilometer over jordoverflaten. Kulebevegelsen på en del av sin bane ikke mer i atmosfæren, men allerede i stratosfæren. Den tynne luft i stratosfæren ga kulebanen fra vidunderkanonen den uhyre rekkevidde. Med et skudd på 128 kilometers lengde må artilleristen ta med ting i beregningen, som han ellers

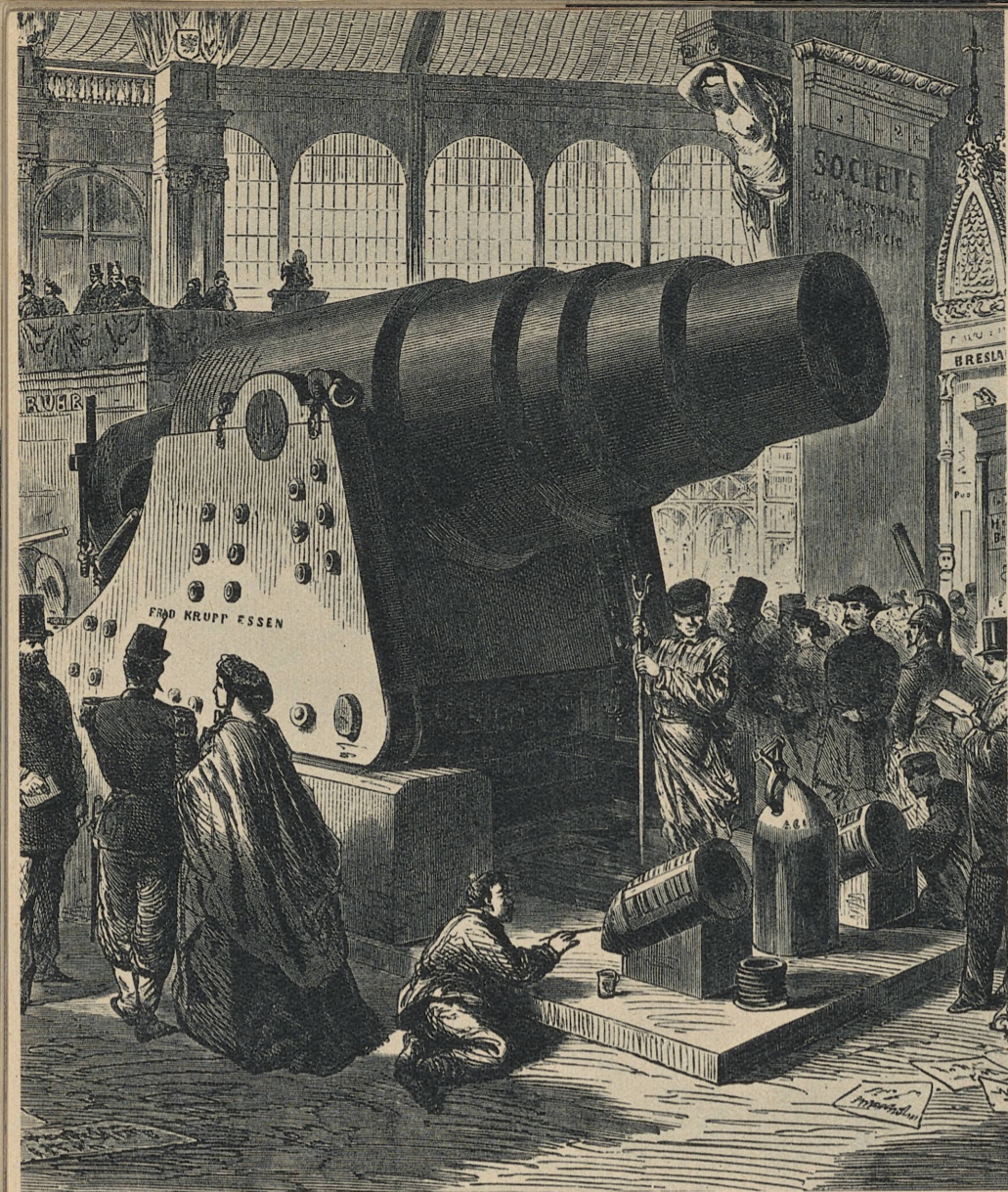
„Feltslangen“. Utsnitt av et kobberstikk av Albrecht Dürer fra året 1518. Man ser av våpenet på kanonmekanismen at det dreier seg om en kanon fra fri-staden Nürnberg

ikke behøver å ta hensyn til, f.eks. jordoverflatens krumning og stratosfærens beskaffenhet. For at det kunde komme til dette skudd fra vidunderkanonen, måtte de beste tyske matematikere og fysikere forene sine kunnskaper. Trykket av kruttladningen var så sterkt, at det ikke lot seg gjøre å bruke en granat med styringer av kobber. Styringene måtte lages av stål. Herav fulgte nødvendigvis den ennu større hårdhet i det stål kanonrøret måtte lages av.

← Slaget ved Leuthen, 1757. Slaget ved Leuthen, 1757. På dette datidens oljemaleri kan man tydelig se Fredrik den 2.s taktikk som gikk ut på å plasere artilleriet (midt på bildet) på de beherskende høyder. Artilleri-ilden forvirrer østerrikernes oppstilling. De prøisiske husarer angriper fienden i flanken

Straks spøker rakett-troen igjen

Da de første granater fra denne kanon var falt ned på Seine-kaien i Paris, kunde ingen tro at de var blitt avfyrt fra en kanon. Fagfolkene holdt dem derfor for raketter. Den første mening, at det var flybomber som stammet fra usiktbar høyde, ga man snart opp fordi de franske flyvere, så høyt de enn gikk opp, ikke kunde oppdage noen

Krupps første kjempekanon. På verdensutstillingen i Paris i 1867 hadde Alfred Krupp utstilt en kjempehaubits, en forløper til „Tykke-Berta“ i verdenskrigen. Den sensasjon som denne dengang vakte, ble skildret av en av tilskuerne med følgende ord: „De utstillingsbesøkende sto og måpte og stirret på den med samme vidåpne munn som den selv hadde“

tyske fly. Den kjølige franske forstand overvant endelig rakett-teorien. Etterat man var blitt klar over at det virkelig måtte være en kanon som skjøt fra den annen side av de tyske linjer, satte man all kraft inn på å ødelegge denne kanon. „Pariserinnens“ stilling og avfiringen av den var imidlertid så godt kamuflert at den unnåkk ødeleggelsen. Kanonen forsvant like så hemmelighetsfullt som den var dukket opp. De tredve artillerister som betjente den, og ingeniørene, som oppfant den, har aldri røpet noe. Den gamle disiplinerte ånd i det artilleristiske broskap hevdet seg også med hensyn til denne moderne skapning. Først da det ikke var nødvendig å tie lenger, tyve år senere, åpnet de impliserte munnen. Bare to menn, en tysker og en amerikaner, hadde før plapret ut med „Pariserinnens“ hemmeligheter. Den amerikanske oberstløytnant Miller offentliggjorde i mai 1920 i „Journal of the United States Artillery“ en artikkel om vidunderkanonen hvor der ble diskutert opp med alt material og alle formodninger. Han trodde han var den første forfatter som hadde skrevet noenlunde pålitelig om kanonen. Dette var en feiltagelse.

Likt forståes bare av likemenn

Til tyskernes skrekk var nemlig sannheten om kanonen blitt publisert i en utenlandsk avis allerede under krigen. Riktignok fikk ikke offentligheten se denne avis. Det var et lite blad som ble trykt og utgitt av tyske krigsfanger i en fransk leir. Disse menn satt på en av øyene i Kanalen. Denne tyske artillerist hadde skrevet en artikkel om „Pariserinnen“ i denne avisen.

Den var skrevet utelukkende på grunnlag av opplysningene i pariserpressen om de funne sprengstykker og et kart som var offentliggjort i avisene og hvor nedslagene var tegnet inn. Nesten på centimeteren hadde denne artillerist regnet ut granatenes kaliber, lengden på kanonrøret og kanonens avstand fra Paris. Denne historiske artikkel er et bevis for filosofenes påstand om at likt kan bare forståes av likemenn. Heldigvis er denne artikkel aldri falt i hendene på den franske generalstab eller den er blitt betraktet som fantasteri.

„Tykke Berta's“ mål

Likelså sporløst som „Pariserinnen“ forsvant den annen tyske vidunderkanon, „Tykke Berta“, en haubitser hvorved der ble skutt av granater på 42 centimeters tverrsnitt. „Tykke Berta“ oppnådde i veldig virkning hva „Pariserinnen“ oppnådde i uhørt skuddlengde. „Pariserinnens“ rør var 34 meter langt. Tykke Bertas atletiske arm derimot var kort, dens rør var knapt syv meter langt, 42cm-haubitseren slynget sine skudd „bare“ åtte kilometer høyt og tretten kilometer langt. Men derfor veide også dens granater ca. åtte ganger så meget som kulen fra 21cm-kanonen, ca. 100 kg. I motsetning til „Pariserinnen“ var „Tykke Berta“ en steilskytende kanon som ble avfyrt i en vinkel på 66 grader.

På disse to vidunderkanoner kan man lese seg til artilleriets utvikling. „Pariserinnen“ skyter flatt, „Tykke Berta“ steilt, langløpede kanoner skyter i lave buer, kortløpede kanoner i høye. De langløpede kanoner er blitt utviklet til sjøs, hvor det duvende skippsdekk krever en ganske spesiell skytekunst og

ZELLSTOFFFABRIK WALDHOF

Framstiller cellstoff av tre og papir av cellstoff.

Bleket og ubleket sulfit- og sulfatcellstoffer for papir-, kunstfiber- og den kjemiske industri. Spesialog edelcellulose (alkalisk behandlet cellulose).

Spesialpapir for innpakning, spinnepapir, papir for tekstilerstatning, råstoff for kunstlær, trykk- og skrivepapir.

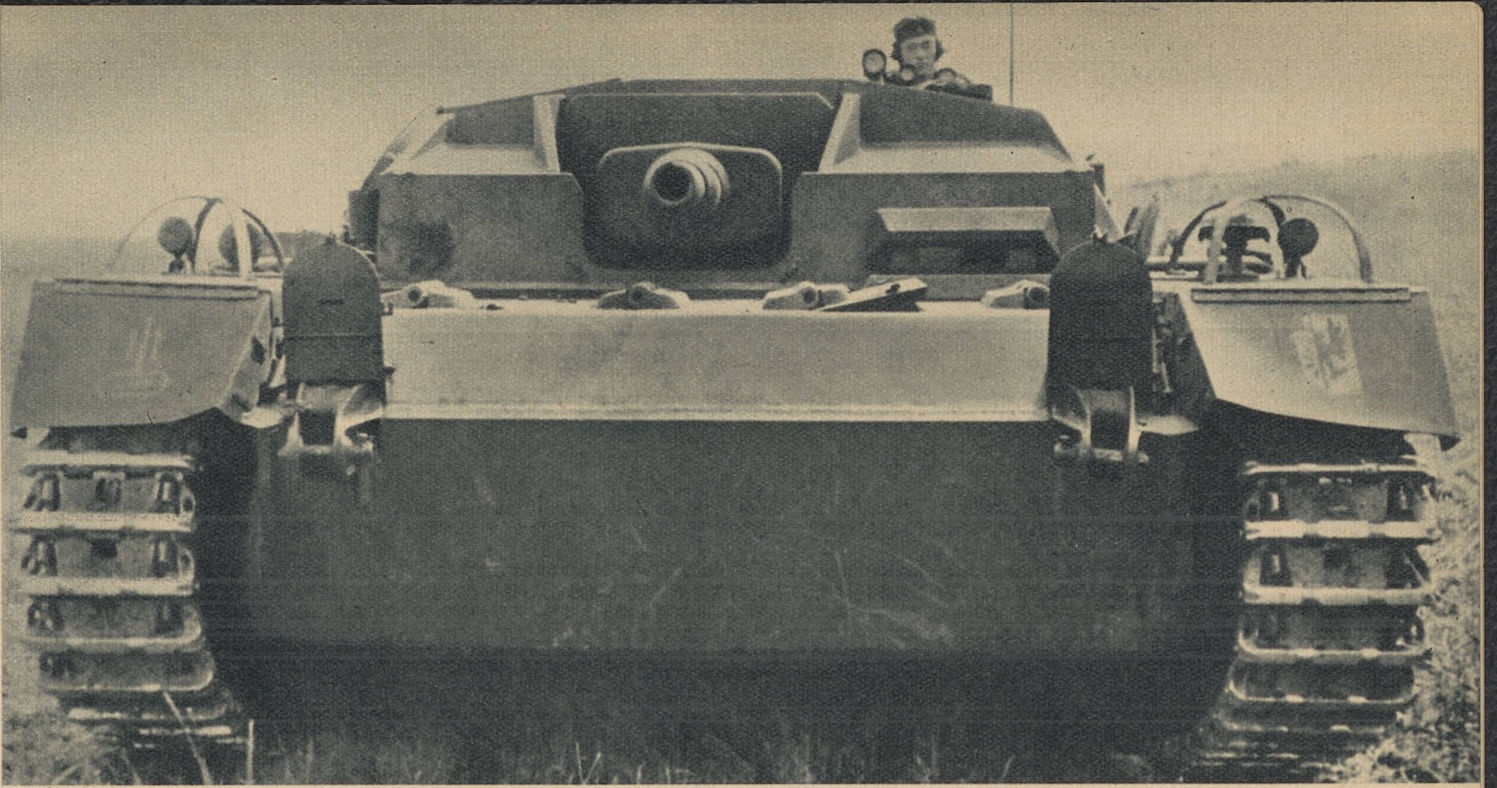
HOVEDKONTOR: BERLIN

FABRIKKER I MANNHEIM - KOSTHEIM - TILSIT - RAGNIT - COSEL - OBERLESCHEN - KELHEIM - WANGEN - JOHANNESMÜHLE

-teknikk, men haubitsene på land og i nærheten av festningsverker. For den forbausede menneskeånd syntes disse to kanoner å være toppen på den artilleristiske utvikling. Tar man i betraktning den første begynnelse, synes denne antagelse berettiget.

Tidligere tiders vidunderkanoner

Den første vidunderkanon historien vet å berette om, var likeledes en tysk konstruksjon. Den het „Dovne Grete“ og tilhørte den tyske orden, det åndelige ridderskap, som kristnet og germaniserte Tysklands østlige områder. Borggreven av Nürnberg, Friedrich av Hohenzollern, lånte den av den tyske ordens stormester og førte den fram til borgen Plaue som inntil da gikk for å være uovervinnelig. Borgen var Quitzowenes, en mektig vendisk ridderslekts, stammsete. „Dovne Grete“ hever sin røst, og etter få dagers forløp er Plaue stormet og Quitzowenes makt brutt. „Dovne Grete“ måtte altså avgjøre om Hohenzollern fortsatt skulde være nødt til å være små riddere på eventyr eller om de kunde stige opp til politisk makt. Kanonen med jentnavnet avgjorde dette spørsmål for Hohenzollern. Om målene og rekkevidden for „Dovne Grete“ er der ingen sikre underretninger, men da Hohenzollern var blitt herskere i det erobrede land, laget de seg egne store kanoner. Den første prøssiske konge, likeledes en hohenzoller med navnet Friedrich, lot i begynnelsen av det 18. århundre støpe sin tids største kanon. Den het „Asia“, veide 664 centner og skjøt kuler på 100 pund. Rekkevid-

Stormkanonen skyter nu bresjen! Likesom i gamle dager ruller også nu den svære kanon foran infanteriet. Tidligere prydet ordene „Ultima ratio regis“ kanonlovene. Idag kunngjør den nakne, truende saklighet artilleristens siste beslutning

den til den største av alle datidens kanoner var imidlertid ikke over en halv kilometer, enskjøt man brukte en halv centner krutt til hvert skudd. To hundre år senere skjøt „Pariserinnen“ over 250 ganger så langt og „Tykke Berta“ lot fra en høyde av 8 kilometer suse ned granater som var dobbelt så tunge som „Asia“'s kuler. Hvert teknisk og naturvitenskapelig framskritt, som menneskeheten hadde gjort i disse 200 år, var lagt ned i konstruksjonen og materialet til verdenskrigens to vidunderkanoner.

„Tykke Berta“ fadder til Maginotlinjen

„Pariserinnen“'s 34 meter lange løp måtte stives opp ved et spesielt stillas for å unngå at det bøyde seg. Dertil var det laget av det beste stål som overhodet kunde framstilles dengang. Her syntes altså virkelig den ytterste grense for det mulige å være nådd. „Tykke Berta“'s svære granater hadde en fryktelig virkning, og allikevel, skjønt de suste ned fra en så stor høyde, lyktes det dem ikke å slå igjennom betong-

murer som befant seg nede i jorden og var mer enn to meter tykke. Også her, så syntes det for krigens snusfornuftige, lå den endelige grense for det mulige. Av disse betraktninger trakk franskmennene konsekvensen og bygde Maginotlinjen med dens metertykke betongmurer. Verdun hadde holdt stand mot „Tykke Berta“, altså vilde nettopp Maginotlinjen, som var bygd etter erfaringene fra Verdun, gjøre det. Allikevel ble Maginotlinjen gjennombrutt i hundre kilometers bredde, og Verdun falt i løpet av to dager. Den falt ved

De visste ikke:

at det første objektiv som blev laget for fotografering — var et Voigtländer objektiv? Det var i 1840.

Hvilken sum av erfaring og hvilke kjempemessige fremskritt som er gjort siden da — viser hvert enkelt Voigtländer objektiv idag. Derfor er De trygg når De velger et Voigtländer-kamera med den berømte „snapshot“ utløseren.

Bessa 6x9 cm med avstandsmåler

Bessa 6x6 cm

Vito 24x36 mm

De berømte
Voigtländer kamera

hjelp av artilleriet, trykket ligger her på det lille ordet „hjelp“. Den som vil gjøre seg et klart begrep om den merkelige og omveltende utvikling i artilleriet i de siste 25 år, han må alltid huske at artilleriet er et hjelpemiddel for soldatene og aldri et formål i seg selv. Også kongen av Preussen lot „Asia“ smelte om i 1743 da han hadde forstått at dens ytelser ikke sto i noe som helst forhold til utgiftene til den. Tyskerne har, likesom franskmennene trukket sine konsekvenser av „Tykke Berta“s og „Pariserinnen“s ytelser.

Om artilleriets sanne mål

La oss ennå engang begynne fra begynnelsen: Den første kanons oppgave var å skyte en bresje. Om den mur, som der skal skytes en bresje i, består av stein og stål eller av menneskekropper, er mindre viktig enn spørsmålet: Har jeg et instrument som kan slå denne bresje? De store artilleristers bestrebelse i de siste 500 år gjaldt utelukkende besvarelsen av dette spørsmål. Alt annet er pusleri og sekundært. Således hadde „Pariserinnen“ bare den moralske oppgave å fortsette angrepene på Paris også etter at Paris' flyforsvar var blitt så sterkt at flyangrep på festningen ikke lønnet seg mer. Bresjen og gjennombruddet er imidlertid artilleriets sanne mål.

Kanonens form ble stadig tilpasset dette mål gjennom århundrene. Så lenge kanonen bare ble ført mot borger, kunde den rolig være stor og ubevegelig. Men da den ble satt inn mot fiendtlige soldater måtte „Dovne Grete“ bli en „Flittig Lise“. Da man satte de første kanoner inn mot fiendtlig infanteri og ryttere, førte man dem langt foran sine egne linjer. Dekket av en håndfull infanterister, fyrte kanonen så lenge til ens eget infanteri var i ilden eller inntil det lyktes det fiendtlige infanteri å storme kanonen og fornagle den. Kanonene ble jo inntil forrige århundre tent med lunter, og det var tilstrekkelig å fornagle tennhullet på dem for å sette dem ut av kamp. Idag tar eller ødelegger man den bakre lås på kanonen. Når det ikke straks lykkes kanonene å skyte en bresje, da måtte de sette etter fienden sammen med sitt eget framrykkende infanteri. Men de svære uhyrer kunde bare gjøre dette når de ble stadig mer bevegelige.

En keisers „Tøybok“

I de første tre hundre år så kanonenes herlighet meget broket og mangfoldig ut. Enhver kanonstøper hadde sine egne former og kalibre.

Kulevekten svingte mellom ett og tusen pund. Keiser Maximilian I. forvandlet kaos til førsterangs orden. I sin „Tøybok“ forbød han at der ble laget mer enn fire kanonmodeller. Der eksisterte nu bare to store og to mindre kanoner. De var ordnet etter kulenes kaliber. De store kanoner skjøt 48 og 24 pund jern, de små 12 og 6 pund. Til skytingen av 2 pund jern trengte man 1 pund krutt. Keiser Maxi-

milian I. var også den tørste hersker som forbød utførsel av kanoner.

Maximilian ga ordre til forminskelse av kanonene for å utvide deres aksjonsradius. De små kanoner kunde etter behag, stillet opp ved siden av hverandre i en lang linje, foreta et bredt frontalangrep, men de kunde også konsentrere sin ild på ett punkt. Riktignok var innstillingen av kanonene for slik blinkskyting meget tidsspillende, fordi de måtte kiles fast påny etter hvert skudd. Allikevel var den taktiske fordel, som keiser Maximilian hadde skaffet seg med økningen av sitt antall kanoner, meget stor. Enhver fordel hos en annen stimulerer til å gjøre det samme. Også motparten ga heller avkall på de svære buldebasser til fordel for flere, omenn mindre kanoner. Men da også de mindre kanoner dengang bare kunde bringes i skytestilling av mennesker og ikke av trekkdyr, førte den store mengde av kanoner til en viss ubevegelighet i slagene. Hver part bygde opp sine kanonstillinger og stilte bak dem infanteriet og på fløyene kavalleriet. Så begynte slaget med en kanonduell. Med dette system var der ikke lenger megen tale om artilleriets opprinnelige oppgave, om gjennombruddet.

Protestanten som artillerist

Kong Gustav Adolf av Sverige fant den første utveg. Han gjorde kanonene ennå lettere og ennå kortere. Sekspunderen var sluttelig blitt så lett at den kunde trekkes av to hester. Nu bød stillingsvekslingen under slaget ikke lenger noen uovervinnelig hindring. Artilleriduellen var fra nu av ikke bare spørsmålet om overlegenheten i materiell, men om den hurtigere bevegelighet i tenkning og handling. Gustav Adolf beveget ikke bare sine kanoner hurtigere, men drev det også til å la dem skyte hurtigere. Dette oppnådde han ved innførelsen av kardesker. Kruttet trengte nu ikke mer å bli omstendelig ført inn i kanonløpet med ladestokken Kardesken en normer tjernblikksylinder inneholdt den nøye bestemte kruttmengde som var nødvendig til hvert skudd. Denne sylinder kunde hurtig settes inn i kanonløpet, foran den kom så kulen, og kanonen var klar til skudd. Med dette lett bevegelige og hurtigskytende artilleri våget svensk kongen også en ny slagordning. Han stilte det tunge artilleri i midten og de lette kanoner på de ytterste fløyer. Med 70 kanoner, som han anvendte på denne måte, tilkjempet han seg overgang over Lech, og med 200 avgjorde han slaget ved Frankfurt an der Oder. Under inntrykket av disse resultater besluttet feltherrene seg til ennå radikalere forholdsregler. De lot de svære kanoner bli hjemme og tok bare med seg de lett bevegelige i slaget. På denne måte oppsto feltartilleriet. Dets motsetning var det svære, også kalt festningsartilleriet.

Men intet består evig i denne verden

Krigen med de lette kanoner gikk godt inntil en klok mann kom på den

tanke å overrumple motstanderen med at han plutselig skjøt med ganske svære kanoner istedet for med de lette, flotte småkanoner som man antok han hadde. Denne kloke mann var Fredrik den Store, av hans samtidige gjerne kalt „gamle Fritz“, enskjønt han bare var femogtredve da man ga ham dette navn. Til slaget ved Leuthen, som var mønstret og idealet for alle følgende tilintetgjørelsesslag, hadde Fredrik med rekvirerte bondegamper latt føre fram det tunge festningsskyts fra festningen Glogau. De svære kanoners innsats skapte den første forvirring hos østerrikerne, som kongen utnyttet til å føre sitt berømte flankestøt.

Under studiet av sin seier forsto kongen hvor viktig det var også å ha det svære artilleri i slaget. Han satte straks alle 24-pundere, som han inntil da hadde erobret i østerrikske festninger, inn i sin feltarmé og slo med disse kanoner russerne ved Zorndorf. Også da lykken vendte seg, forble Fredrik tro mot sin grunnoppfatning at slaget blir avgjort når det tunge artilleri behersker de avgjørende høyder og når det lette artilleri er gjort så bevegelig at det kunde gripe inn overalt i kampen. Således ble Fredrik den egentlige skaper av det moderne artilleri. Han brakte alle de lette kanoner ned på trepundskaliberet og knyttet denne kanon til rytterne. Siden Fredriks tid eksisterer det ridende artilleri og ved siden av det, det bevegelige tunge artilleri. For hver tredje lette kanon ga han feltartilleriet en middelsstor haubits, slik at det ikke bare var bevegelige mål, men også vanskelige posisjoner voksen. Med denne reform var han så sterk at han kunde tåle at infanteriet i løpet av hans lange kriger nødvendigvis måtte bli dårligere.

Den store konges arv

Den store konge hadde begynt med ca. 1000 artillerister, og han sluttet med 10.000. Han etterlot sin etterfølger 6000 kanoner, et umåtelig tall dengang. I sine erindringer om Syvårskrigen uttalte han sin beklagelse over at ennå ingen feltherre før ham hadde tenkt på et sådant masseoppbud av artilleriet i feltslaget. Denne bemerkning må man dog ikke misforstå. Fredrik var som feltherre en for stor kunstner til å kunne være en tilbeder av materien. Det er ikke tilstrekkelig bare å ha mange kanoner, man må også kunde bruke dem. Napoleon har gitt den dengang stivnede prøyssiske hær eksemplet på dette. Han, den geniale artillerist og matematiker, slo prøysserne til tross for deres framrakende samling artilleri. Napoleons artilleristiske oppfatninger har også idag sin gyldighet. „Jeg skulde ønske at vi uten altfor stor omlegning kunde skape bare en eneste haubitstype for arméen.“ Høres ikke denne napoleoniske setning ut som om den var skrevet igår og ikke for 150 år siden? Hans strategiske innsikt gikk riktignok ikke ut over den store Fredriks, men overfor hans genialitet sto til å begynne med ikke en Fredriks. Det egenartede i oppmarsjen, som tok sikte på å avskjære

motstanderen fra hans forbindelser hjemover, og den massevisse konsentrerte innsats av artilleriet for å bryte gjennom og splitte fienden, det var hans trosbekjennelser. Han seiret hermed inntil Scharnhorst, en likeså genial artillerist, trådte opp mot ham.

Teologien og artilleriet hadde berøringspunkter

Etter det prøyssiske nederlag i 1806, da Scharnhorst var betrodd reformeringen av den prøyssiske hær, sørget han først og framst for en reformering av artilleriet. Scharnhorst fjernet den siste forskjell mellom garnison- og feltartilleri — siden da var der bare feltartillerister — og han fjernet hver mann som ikke var soldat, fra artilleriet. (Kjørekarene ved feltartilleriet f. eks. var stadig privat ansatte) Scharnhorst gjorde også opp med den vitenskapelige del av hemmelighetskremmeriet i artilleriet. „Når man unntar teologien“, skrev han, „så eksisterer der ikke noen vitenskap som er så full av fordommer som artilleriet.“ Scharnhorst opprettet skoler for utdannelse av artilleriunderoffiserer og fenriker, og han opprettet den første artillerieksamenskommisjon. Hver teknisk fornyelse måtte forelegges den, slik at det ikke mer kunde forekomme at en eller annen general avviste en sak bare fordi den var ham fremmed og ubekvem. Det er Scharnhorsts revolusjonære dåd at han også lot den jevne mann, få del i de tekniske og matematiske vitenskaper som inntil da hadde vært laugenes og de høyere artilleriesjefers hemmelige eie. Syv år etter innførelsen av denne reform var Napoleon slått.

En ny strategi blir til

Det var Scharnhorst store dåd at han befrikk underoffiserene for frykten for den ansvarlige handling. De var nu i sin matematiske og fysikalske utdannelse skytset voksen og kunde derfor settes inn uavhengig av massen. Slik var det imidlertid ikke bare i artilleriet, men i hele den prøyssiske armé. Scharnhorst førte i felten en helt ny mannstype. Denne nye mann var nødvendig for å la de strategiske meninger og planer bli til virkelighet som Scharnhorst hadde lært sine elever og venner, Gneisenau og Blücher. Scharnhorsts strategi betydde: Napoleon, massens mann, kan beseires når han blir angepret konsentrisk fra flere sider. For å oppnå denne konsentrasjon, må også mindre hærer våge å nærme seg ham fra forskjellige sider, og de må forstå å unngå å bli tilintetgjort enkeltvis inntil alle har samlet seg om ham til det store, felles slag.

Den scharnhorstske strategi var en gjenoppliving og videre utvikling av de tanker, som Fredrik den Store hadde omsatt i handling i begynnelsen av Syvårskrigen i 1757. Men likesom Fredriks og Scharnhorsts tanker har

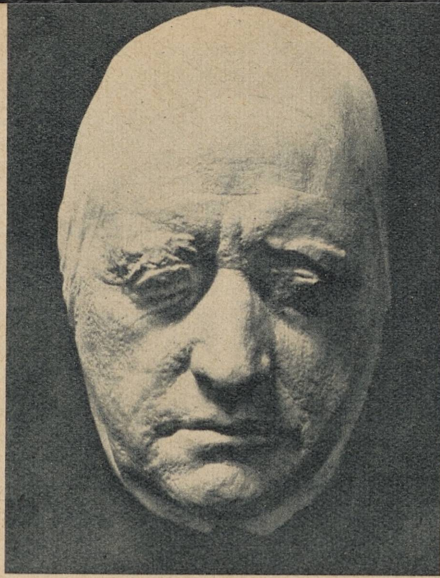
Fortsettes side 38

... som om jeg hadde sett slik ut ... " Idealbildet av Iphigenias dikter. I Roma laget billedhuggeren Alexander Trippel en marmorbyste av den dengang ca. førtiårige Goethe. Dennes dom over den lød: „Min byste er meget vellykket enhver er tilfrets med den. Den er sikkert arbeidet i en skjønn og edel stil, og jeg har intet imot at verden forblir i den tro at jeg har sett slik ut."

... . . . ennu meget barskere —" Denne ansiktsmaske, tatt av K.G. Weisser for frenologen Gall, viser sikkert Goethes virkelige ansiktsform i hans 58. år. Da man innvendte at uttrykket var noe dystert, svarte dikteren: „Mener De da at det er noen spøk å få det våte klisset klint inn i ansiktet, uten å fortrekke en mine? Da er det en kunst ikke å se ennu meget barskere ut"

„likt og rosverdig —" „Grass und Heil" skrev den 77-årige Goethe til dette bildet. Dikteren hadde „sittet" tyve ganger for maleren Sebbers. „Sibyllinisch mit meinem Gesicht / Soll ich im Alter prahlen! / Je mehr es ihm an Fülle gebricht / Desto öfter wollen sie's malen!" skrev Goethe spøkendetil sin venn Zelter, men han roste portrettet på koppen som „et meget likt og rosverdig bilde"

“— den allikevel korpulente —" Den forbedrede statuett av den 79-årige Goethe av Ch. D. Rauch. Goethe mente at figuren var for korpulent og billedhuggeren Christian D. Rauch gikk med på å forbedre „linjen". Goethe begrunnet sin tilfretshet: „Her kommer som vår drakts behov remmer, spenner, knapper, bånd og smekker i den grad sammen på ett punkt at den allikevel korpulente må synes helt uformelig, hvorfor da kunstneren kunde fullføre sin emendasjon med den beste samvittighet"

„... Kurios – kurios!"

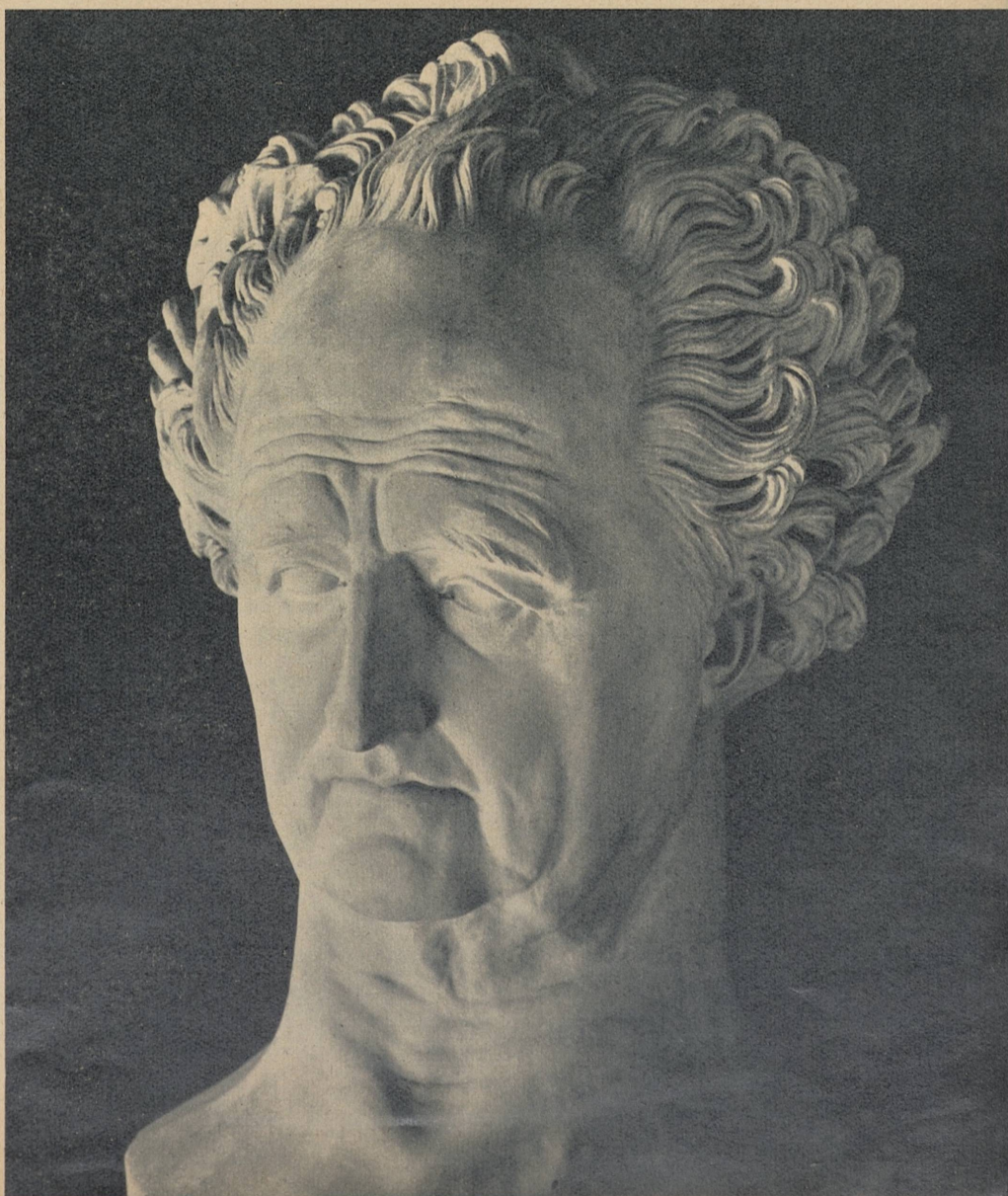
Goethe om portrettene av ham selv

Verdensvisdom og livsfylle, selvtillit og menneskekjærlighet — det er de mest betydningsfulle egenskaper som synes å lyse ut av ansiktet på Iphigenias og Fausts dikter. Dertil bevisstheten, som virker dypt inn i sjelen, av å ha levd et liv og fullbrakt et verk som kunde gi ham rett til i likhet med den døende Faust å si om seg selv: „Sporene av mitt jordelivs dager vil ikke kunne slettes ut av evigheten. For hans jordelivs dager har etterlat dype spor i den nasjon som fostret ham og for hvis åndelige vesen der ikke gis noe skjønnere symbol enn hans talende ansikt. Hvorledes dette ansikt virkelig var, om det lyktes en av de mange og ofte betydelige malere og billedhuggere, som besøkte dikteren ved musernes hoff i Weimar, å innfange og overlevere til etterverdenen ikke bare dets ytre i form og linjer, men også den ånd som bodde i det, sjelen, den geniets hemmelighet som det kunde lyse av? Vi vet det ikke. Samtidige og nære venner bekreftet det for mange portretters vedkommende. Goethe selv har slett ikke

uttalt seg autentisk om alle de vi har av ham. Han betegnet den store byste som den franske billedhugger Pierre Jean David d'Angers laget av ham som „fortreffelig gjort, overordentlig naturlig, sann og riktig i alle deler." Han roste også det kanskje mest kjente av alle portretter av ham, Tischbeins store maleri som viser ham sittende på ruiner i den romerske campagna iført stor hatt og hvit kappe, med ordene: „Portrettet av meg blir heldig, det likner meget, og den tanke behager enhver." Hans dom, svevende mellom ironi og selvbevisst anerkjennelse, tar også bare sjelden stilling til spørsmålet om likheten. Viktigere for ham var det kunstneriske resultat og at kunstneren hadde fått fatt i det vesentlige både i formen og i det ubestemmelige. Således gir noen av de portrettene, vi her viser av ham og som han har uttalt seg om direkte, kritisk eller anerkjennende, en sikkert likeså bemerkelsesverdig opplysning om selverkjennelsens problem som om det virkelige utseende til den store mann som med sin ånd behersket sitt århundre.

„— som en tyr —" Bildet av den 76-årige på minnemynten. Dette plaketterelieff, framstilt i anledning av 50-årsdagen for Goethes ankomst til Weimar, viser et altfor monumentalt oppfattet portrett av „olympieren". Da han så på den senere inndradde mynt, sa Goethe bare: „Der ser jeg jo ut som en tyr"

← Her begynte den unge Goethe arbeidet med „Faust". Det var hans arbeidsværelse iforeldrenes hus i Frankfurt am Main. I sine livserindringer skrev han senere: „Da jeg vokste opp, var det mitt kjæreste oppholdssted

→ „— Kurios! Kurios! —" Bysten av den 80-årige. I sitt 80-år lot Goethe seg modellere av den franske billedhugger Pierre Jean David d'Angers. Den monumentale byste ble stilt opp på hans fødselsdag i 1831, den siste dikteren fikk feire, og han betraktet den med sitt yndlings uttrykk for forbauselse: „Kurios! Kurios! . . . lallefall bør den stilles på en høyere sokkel

AGLAJA I SKAPET

Novelle av Alix Robde-Liebenau

Geheimråd Y. på Store-Boskov var kommet opp i den alder at han kunde vie seg sine åndelige interesser fullt ut, og han hadde også anledning til det. Han hadde en altomfattende utdannelse. Det fantes neppe ett område som han ikke hadde vidd spesiell oppmerksomhet — fra astronomi til atomlære, fra geologi til spesialstudier om de aubussonske gobelinveveriers motiver og teknikk.

På denne tid bodde den unge Aglaja i nærheten av Store-Boskov hos sine svigerforeldre på Glinitze. Da hun var seksten år, var hun blitt vidd til legasjonsråd v. G. i den lille landsbykirke, som lå midt inne i den grønne og skyggefulle kirkegården. Man fortalte at ektemannen den selvsamme aften var reist til sin stilling i Tyrkia. Han hadde vel forstått at Aglaja ennå var for ung for ekteskapet. Men da han ikke var sikker på å finne den vakre unge piken fri, når han kom tilbake etter flere års forløp, og da også Aglajas hjemlige forhold gjorde det ønskelig, hadde han giftet seg med henne og hadde latt henne bli igjen hos foreldrene på Glinitze.

Til det gammeldagse navnet „Aglaja“ må man også tenke seg taftkjoler med langt, tilknappet liv og rysjer, grovmasket hårnett og kamébrosje. Men ellers var alt som i vår tid.

Menneskene tenkte, visste og følte kanskje mer enn vi, fordi de hadde mer tid til det. I allfall geheimråd Y.

Hele omgangskretsen snakket om hans hustru Nora. Hun hadde vært meget vakker, en dristig rytterske, en viljestærk og temperamentsfull kvinne, som også tok seg av bestyrelsen av godset. Hun hadde megen sans for det praktiske, men liten forståelse for mannens interesser og så i dem bare en kjepphest, som f. eks. å samle på våpen eller holde jaktkobbler.

Aglaja ble snart kjent med geheimråden og hans hustru, og da viste det seg at Aglaja var en god tilhører. Den sarte, barnslige frue hadde ennå ikke glemt sin skolelærdom om de vanskelige og enkle ting man kaller „livet“. Med gutteaktig vitebegjærighet og kvinnelig evne til å sette seg inn i tingene, med kloke spørsmål og overraskende innfall brakte hun geheimråden den impuls som måtte til for at hans arbeid ikke skulde komme i dødvanne.

Men helt fra begynnelsen av var det slett ikke noe platonisk vennskap, for Aglaja var tross sin ungdom altfor bevisst til at hun i lengden kunde skjule sine egne følelser. Likeså sikker var hun på sin virkning på mannen. Men riktignok var hun barnslig nok til ikke å tenke på de videre konsekvenser, og med pliktskyldig regelmessighet og den

reneste samvittighet av verden skrev hun til sin mann i Tyrkia, som hun ikke kunde dele livet med, da hun jo „ikke tålte klimaet i Tyrkia“.

Fru Nora kjedet seg over de vitenskapelige samtaler, og hun overløt sin mann til Aglaja, ikke uten å se prøvende på henne, men vel vitende om den mørke grunn livet sto på og derfor tilbøyelig til ikke å ta „mannlige kruseduller“ som verdensislæren eller Aischylos' vers alvorlig.

Men Aglaja, som tok alt dette meget alvorlig, følte allikevel instinktivt at ikke bare den åndelige overlegenhet var på den aldrende manns side, hun ante også at ingen av de yngre, drikende og jagende menn, som sto midt oppe i livet, vilde kunde måle seg med ham som mann. Han var den eneste som kjente kvinnen, og på tross av denne viten, som vilde ha splittet og oppslukt enhver annen, allikevel ble den han var. Aglaja forundret seg bare over — ikke at han hadde giftet seg med Nora, så forskjellige som de var, men over at han stadig snakket om henne med beundring og forelskelse.

Ganske visst var Nora ennå slank og spenstig, skjønt hun nu også ble eldre, hennes ansiktstrekk var ennå charmerende, selv om de var blitt hardere og skarpere, det kastanjebrune håret falt i halvlange lokker helt ned til skuldrene. Hun talte meget, med den største livlighet og — alltid om seg selv. Hun var energisk i forvaltningen av godset, som hun forøvrig hadde brakt med inn i ekteskapet. Folk visste at hun så alt og ikke bar over med noe. I storsalen i godshuset lå avregningene spredt utover skinnsofaen og stolene, ikke på grunn av uordentlig-

het, men for å lette oversikten. Kveghandlerne fikk ikke anledning til å le av fruen til Boskov, for hun visste likeså god beskjed om en okse fortrin som prisene på årets avling. På jakt var hun likeså flink til å drikke som herrene, og enda hun ikke selv førte et stort hus var hun i selskap alltid avholdt, fordi man aldri kjedet seg sammen med henne. Man bar også over med mangt hos henne, som de sladrende damer på landet og i byen ikke så fort vilde ha tilgitt en annen. Men alt dette var så håndgripelige fortrin, som alle så. Kunde han da nøye seg bare med dette?

Aglaja levde føyelig og elskverdig hos sine svigerforeldre, som ikke kunde ønske seg en bedre datter. Hun skrev sine brev til Tyrkia, og de sendtes med kurerpost fra det grå hus i Wilhelmstrasse. Da hun engang var inne i byen for å gjøre innkjøp, hadde geheimråden, som også nettopp var i Berlin, fulgt henne til Utenriksministeriet. Hun gikk opp stentrappen mellom de to lyktene. Han hadde tatt avskjed med henne, kysset henne på hånden og sa da plutselig, som mot sin vilje: „Jeg elsker deg, Aglaja.“ Derpå gikk han hurtig vekk.

Aglaja var lykkelig. Hun tenkte ikke på framtiden; nutiden fylte henne fullt og helt og ga henne alt hun behøvde. Langsomt vokste følelsene. En stor forandring var skjedd: han syntes å ha fått øynene opp for Noras svakheter. Først snakket han smilende om hennes svake sider, så utålmodig og til sist med alvorlig ergrelse. En dag fortalte han Aglaja at han hadde besluttet seg til å la seg skille og vilde sende inn skilsmisse-begjæring.

OLYMPIA skrivemaskiner er fremstillet av
Olympia Büromaschinenwerke AG. Erfurt

Generalagentur for Norge:

G. A. GJESSING & Co. A/S., OSLO

Olympia salgssteder i Amsterdam, Belgrad, Budapest, Bukarest, København, Madrid, Paris, Rio de Janeiro, Stockholm, Zagreb. Olympia agenturer i alle verdens storbyer.

17112

Geheimråden lot innrette paviljongen nederst i parken, hvor han ofte pleide å trekke seg tilbake med bøkene sine og hvor han også ofte hadde sittet sammen med Aglaja. Han fikk satt opp ovner og båret over bøkene og instrumentene sine og vilde nu bo der.

Det er vanskelig å holde av en gammel mann. Det gjelder da andre lover, tiden forløper annerledes. Mange ganger var han meget kjærlig, og Aglaja var lykkelig, men mange ganger var han trett og nedfor og flyktet inn i sine astronomiske verdener og rev Aglaja med seg. Hun lot seg spent og lykkelig føre inn i en verden, som geheimråden bygget opp på fysikkens lover og førte ut i det mystiske. Når natten kom, sto hun så foran vinduet hjemme og visste ikke riktig om dagen hadde bedradd eller benådet henne.

Sommeren gikk, før man visste ordet av det, var det herlige grønne blitt mørkt, så glissent, og så kom de første brune flekkene i løvet, og Aglaja kunde ikke lenger lydløst gå den mosegrodde vegen til paviljongen da den var dekket av visne blad.

En aften var det blitt senere enn ellers. Nederst i den mørke parken lyste det fra paviljongen. Geheimråden hilste glad på Aglaja. Hun satte seg på armlenet hos ham og la kinnet inn til hodet hans. Han strøk den lille hånden hennes og sa at han hadde funnet et vidunderlig sted i hohentstauerkeiserens falkebok, som han vilde lese høyt for henne. Han lette etter boken på bordet. Så kom han på at han hadde lest i den på sengen, og at den vel lå på nattbordet. Han gikk inn i det andre værelset og Aglaja

fulgte ham. På nattbordet lå det ingen bok. „Merkelig“, sa han, „jeg vet da sikkert at jeg leste i den i natt.“ Han gikk til vinduet og toalett-kommoden.

Aglaja var blitt stående foran det store friske skapet og lot fingeren følge utskjæringene (hvor det ikke var tørret støv, kunde hun se). Og for første gang våknet den omsorgsfulle kvinne i henne. Hun tenkte at han vel ikke ellers heller ble passet godt på og tenkte også engstelig at hun — hvis hun skulde ta seg slik av ham som han trengte — måtte endre hele sitt liv og gjøre de gode menneskene vondt, som hittil hadde betraktet henne som sin datter. Da sa han plutselig fra vinduet: „Min kone kommer.“ —

„Ja?“, sa Aglaja og ble stående hvor hun var.

„Du må gjemme deg.“ —

„Nei, det gjør jeg ikke,“ svarte Aglaja hovmodig.

„Men barn da, vær fornuftig. Det er jo for din skyld, forat du ikke skal bli utsatt for snakk.“

Aglaja så seg søkende om, hun hørte nu også de hurtige, ubekymrede skritt i det raslende løvet.

Han tok henne i armen og åpnet skapdøren: „Inn der!“ sa han. Hun fant det komisk og barnslig, og lo. Men da hun kom inn i skapet og den inne-stengte luften slo imot henne, ble hun redd og sa: „Ikke lukk døren helt igjen da.“ Nu sto hun inne i det mørke skapet mellom hans jakker og frakker, det luktet tobakk, men det var også en annen, frammed lukt derinne. Hun følte rundt seg og kjente myk fløyel mot kinnet sitt. Slobrokken hans var det ikke, den kjente hun — det måtte være

noe kvinnelig. Aglaja vilde ikke tenke videre og lyttet etter hva de to snakket om. Nora sa: „Derfor må du flytte tilbake til slottet igjen.“

„Nei, jeg liker meg godt her.“

„Ja, til du får gikt i venstre hofte igjen, og jeg må da til og gni deg inn igjen.“

„Jeg legger et teppe rundt benene, når jeg sitter lenge, og man kan snart begynne å fyre.“

Da kom det en fremmed, vibrerende tone i Noras stemme: „Dompap! Du må da også ha lang tid til å forstå noe! Det er altfor kaldt og langt og omstendelig for meg å besøke deg her om natten.“

„Hva mente hun med det? tenkte Aglaja, og det tillitsfulle smilet over at han straks vilde løfte henne ut av skapet og trøste henne, forsvant fra ansiktet. Besøke ham om natten? Åja, for å gni ham inn. Hvorfor hadde han ikke fortalt henne at han hadde revmatisme? Stemmene snakket videre: „Neida, vinduene er helt tette.“

„Ja, det ser slik ut.“

Ruten klirret litt.

„Men skapdøren din er ikke igjen.“

Nu var skrittene borte ved skapet, døren ble lukket igjen, nøklen dreid om og tatt ut. Av hvem? Hvem hadde vel nu nøklen? Han eller hun? Vilde hun komme til å bli kvalt her? Aglaja ble redd. Det forekom henne at hun ikke fikk puste mer, og allikevel måtte hun høre nøyere etter hva som foregikk inne i værelset.

Han spurte: „Red du ut med den unge Kleist idag?“

„Ja, vi vilde se på nyplantningene i Buskovskogen.“

„Trenger man tre timer til det?“

„Au, slipp håndledet mitt, det gjør vondt.“

„Gå nu.“

„Dårlig humør, kjæreste? Igår natt var du annerledes. Her er forøvrig din falkebok.“

Taushet, raslende silke, sukk. Aglajas hjerte hamret. Ubeskrivelig raseri vokste i henne: å bedra henne slik. Henne? Nei, tvertimot. Det var jo hun som var bedrageren, ekteskapsbrytersken! Nora var jo hans hustru. Hva hadde hun egentlig innbilt seg! Så uendelig dum hun hadde vært. Og hvor vondt det gjorde! Og ikke noe luft i skapet, og den tykke fløyelen i Noras morgenkjole la seg kvælende over ansiktet hennes. Hun vilde allerede hamre på skapdøren og skrike: „Jeg blir kvalt, jeg dør, lukk opp!“ Men hun skammet seg så at hun heller vilde dø på stedet! Hjertet måtte briste. Det kunde hun ikke overleve ...

Alt dette hadde bare vart i noen få minutter, og da Nora var gått, åpnet geheimråden skapdøren. Han fant Aglaja livløs, smilet var ennu forvriid og ansiktet forstenet, og tennene i det hvite, spisse ansiktet skinte som på en død.

Men så fort dør man ikke av brutt hjerte. Aglaja var bare bevisstløs.

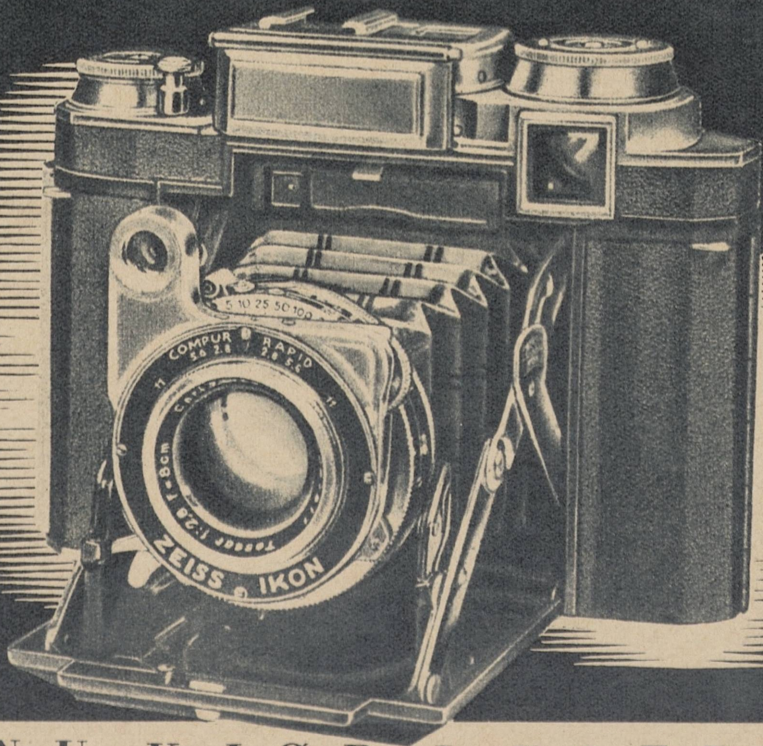
Geheimråden var blitt temmelig oppskremt av dette. Så vondt hadde han ikke villet Aglaja. Han mente det virkelig alvorlig med skilsmissten. Men Aglaja kom aldri mer til paviljongen.

Hun reiste til Tyrkia til sin mann, og det viste seg at hun tålte klimaet der helt utmerket. Hun fikk mange barn og ble meget gammel.

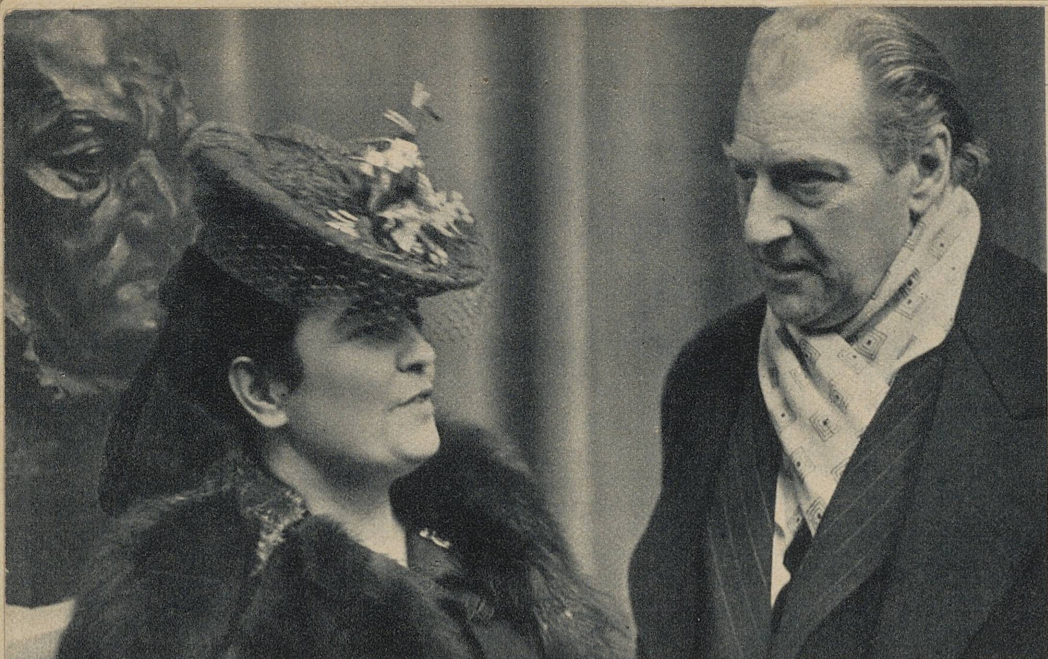
Super Ikonta

**ZEISS
IKON**

ZEISS IKON AG. DRESDEN

I N F O R M E R D E M N U, K J Ø P I F R E D S T I D

På utstillingen i Orangerie: dramatikeren og skuespilleren Sacha Guitry i samtale med fru Mimina Breker, billedhuggerens hustru

EN SUKSESS

Fra utstillingen av Arno Brekers verker i Paris

Det er en så bemerkelsesverdig begivenhet, at man må holde de nærmere omstendigheter ved den for øye for å forstå det usedvanlige ved den. Paris 1942, som lever i våpenstillstand under tysk besettelse, ser i sitt Orangerie, som man kan betegne som en slags æressal for den franske kunst, en kollektivutstilling av den tyske billedhugger, professor Arno Breker, altså en kunstner hvis verk er representativt for kunstanden i det nye Tyskland som neppe noen annens. Arrangører av denne utstilling er slett ikke de tyske okkupasjonsmyndigheter, men offisielle franske regjeringsorganer. Som opptakt til åpningen kom der på ett av de mest ansette franske forlag, hos Flammarion, ut et utmerket verk om billedhuggeren Arno Breker, hvis forfatter er Charles Despiau, Frankrikes ledende billedhugger idag ved siden av den ærverdige Maillol. Siden utstillingen ble åpnet, har de mest prominente kunstnere i dagens Frankrike møtt hverandre der. Den 80årige Maillol skydde ikke engang den lange, og under de nuværende forhold sikkert ikke ubesværlige, reise fra sitt gods i Pyreneene til Paris, for å se utstillingen til den unge tyske mester, i hvem

han, etter hans egne ord, ser en av århundrets største billedhuggere. Der kom ikke bare de franske kunstnere, blant hvilke man så mange av dem som har et navn, likegyldig av hvilken retning, fra Derain til Cocteau og fra Sacha Guitry til Cecile Sorel, men pariserne selv holdt seg heller ikke borte. De første fjorten dager solgtes daglig inntil to tusen billetter, hvilket med utstillingens forholdsvis begrensede rom tør være et rekordtall selv i normale tider. Et lite eksempel som kanskje mer enn noen opprømsing er betegnende for denne utstillings popularitet: Det betraktelige forråd av prospektkort av Brekers store skulpturer, som var beregnet å strekke til så lenge utstillingen varte, var utsolgt etter de fire første dagene. Utstillingens likefram sensasjonelle suksess på enhver måte, såvel med hensyn til besøk som den gjenklang den fant, kan umulig forklares bare med offisielle bestrebelse. Den sanne årsak stikker dypere. De forståelsesfulle ser den i den indre beredvillighet hos stadig videre kretser til erkjennelse og anerkjennelse av en ny ånd som bekrefter og binder sammen Europa i et fellesskap, en fredens ånd og ikke sverdets og for hvilken det er betegnende at man som en av dens første sendebud hilser en kunstner, der, som den franske dikter Brasillach understrekte i en meget beveget tale i Théâtre Hébertaut, kom som en representant for den ungdom der fra Tyskland appellerer til Europa med en stemme som ikke kan overhøres.

← Professor Arno Breker (til høyre) i samtale med Lucien Lelong, innehaveren av motehuset av samme navn og leder for Paris' Haute Couture, ved en mottagelse hos fru de Beaufort

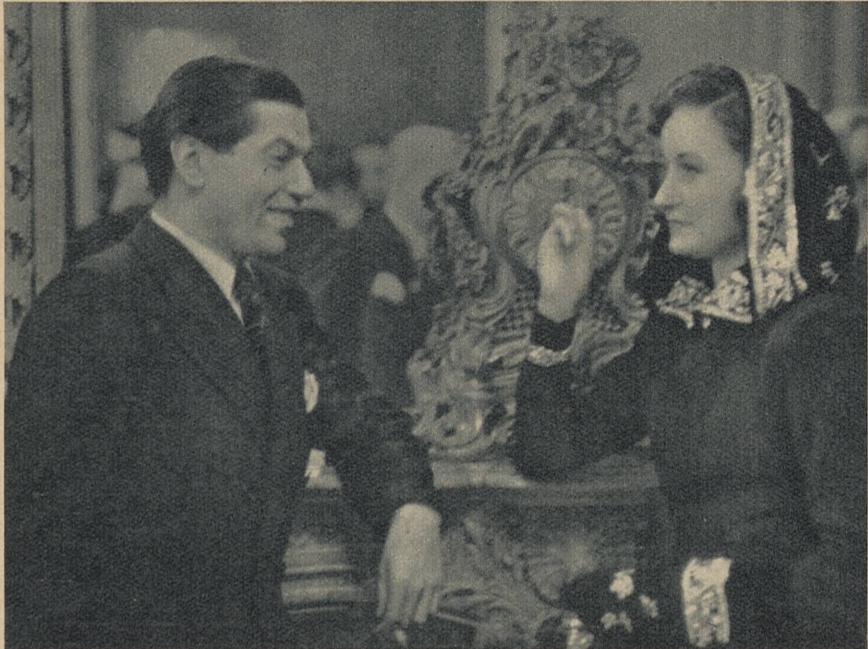
→ Forfatteren og maleren Jean Cocteau, som vidde Breker en begeistret velkomstartikkel i „L'oeuvre“, får av billedhuggeren selv på utstillingen forklart noen tekniske detaljer

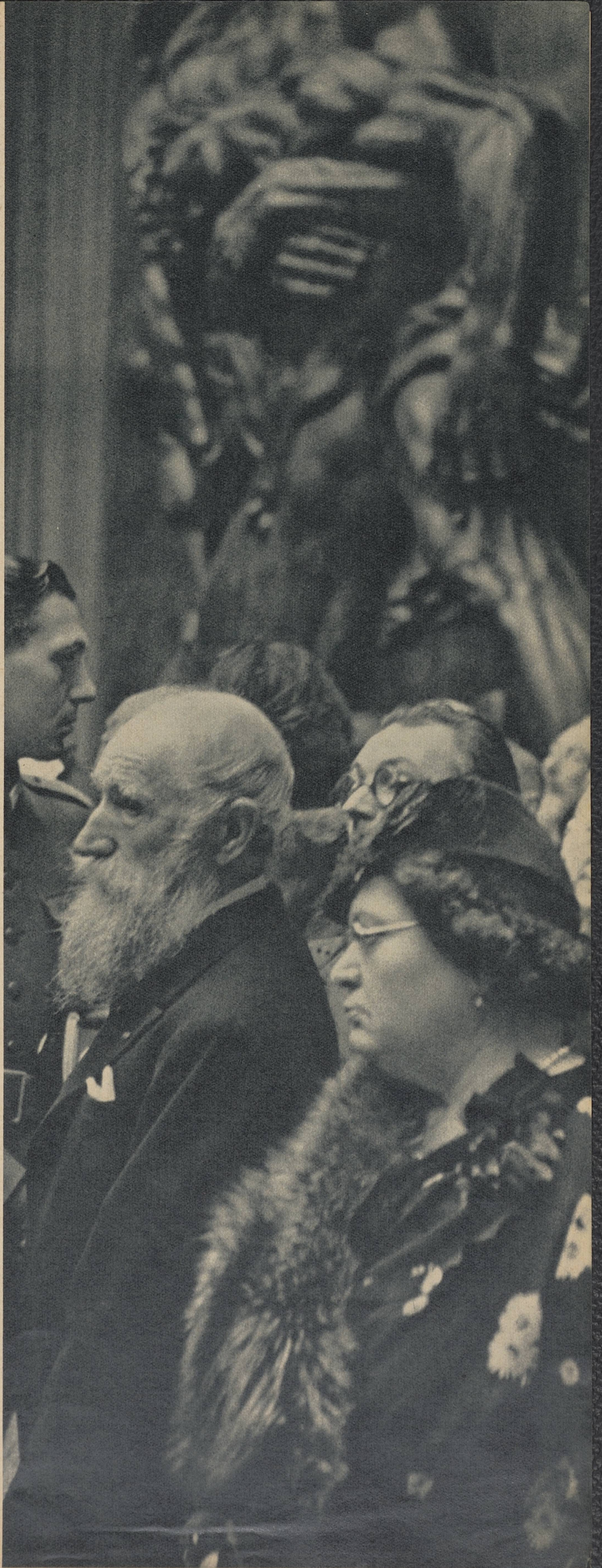
Ved mottagelsene i anledning av utstillingen

↑ Et berømt par i den tyske ambassade — skuespillerinnen Cécile Sorel og publisisten Chateaubriant ↓
 I det tyske institutt — danseren og sjefen for balletten ved pariseroperaen, Serge Lifar ↓

Ved utstillingens åpning

→ Foran en torso av Breker: Den franske billedhugger Charles Despiau (til venstre), som har skrevet en bok om Breker, i samtale med maleren de Segonzac ↓
 Den franske plastikkens gamle mester Aristide Maillol med sin hustru under minister for nasjonal oppdragelse, Abel Bonnards tale

I hele Europa kjenner man

K H A S A N A

I hele Europa setter man pris på

K H A S A N A

**KHASANA
DULMIN
PERI**

og alle de andre KHASANA-preparatene har oppnådd sitt gode ry utelukkende på grunn av sin kvalitet, som alltid er den samme. Derfor borger navnet alene for kvalitet. Derfor bringer KHASANA alltid godt resultat.

Forhandler:

MIDELFART & CO. A/S.

OSLO - Rosenkrantzgaten 3.

Gjør plass — kanonene kommer!

Fortsatt fra side 30

holdt seg levende opp til våre dager, så er der heller ikke skjedd noen forandring i grunnlaget på den artilleristiske taktikkens område siden Fredrik den Store. Prinsippene er bare blitt utviklet til de minste detaljer. Den franske artilleriskole preget i det 19. århundre læresetningen:

„Infanteriet har bare å fullføre, hva artilleriet allerede har gjort i hovedsaken”

Hvorledes denne læresetning var ment, viser infanteriets forbløffende lave tapstall i felttogene i 1939 og 1940. Forat det riktignok kunde bli slik, måtte den tekniske tidsalder fullendes. Den ga artilleriet den hurtigskytende kanon med tilbakeløpende rør og optiske innsiktinstrumenter. Fransk-mennenes matematiske geni førte til den indirekte skytnings høye kunst. Under denne skyting ser ikke mannen ved kanonen målet. På tysk side ble denne kunst særlig dyrket av østerrikerne. Østerrikerens mekaniske begavelse gjorde dem også særlig interessert i tanken på motoriseringen. En av de berømteste kanoner under verdenskrigen var den østerrikske mörser med kaliber 30,5 cm., den første helmotoriserte kanon. Overhodet har østerrikerens særlig muntre og musikalske tyske folkestamme et saklig forhold til kanonen som man ikke skulde tiltenke den. Under den tysk-østerrikske broderkrig i 1866 var det i slaget ved Königgrätz artilleristene som avverget den østerrikske armés fullstendige oppløsning, idet de skjøt til siste granat. Prøysserne lot seg narre av denne uopphørlige skyting, og på denne måte unngikk mange døden eller å bli tatt til fange. Moltke sier i rapport om denne krig: „Ingen hadde kunnet formode at der ikke bak dette urokkelige, standhaftige artilleri sto tallrike, friske tropper.” Dette offer av det østerrikske artillerie var for prøysserne så meget mer forbausende som tapet av en kanon i den østerrikske armé ikke ble ansett som en skjensel når den, skytende til siste øyeblikk, ble erobret av fienden. I mange andre land, også i Preussen, var dengang tapet av en kanon en forsmedelse. I artilleriet avla jo soldatene faneeden på kanonen. Dette kan ofte ha ført til at artillerister har tatt for meget hensyn til batteristillingens sikkerhet. Men jo lenger fremme kanonen står, altså jo mer utsatt den er, jo større er dens virkning.

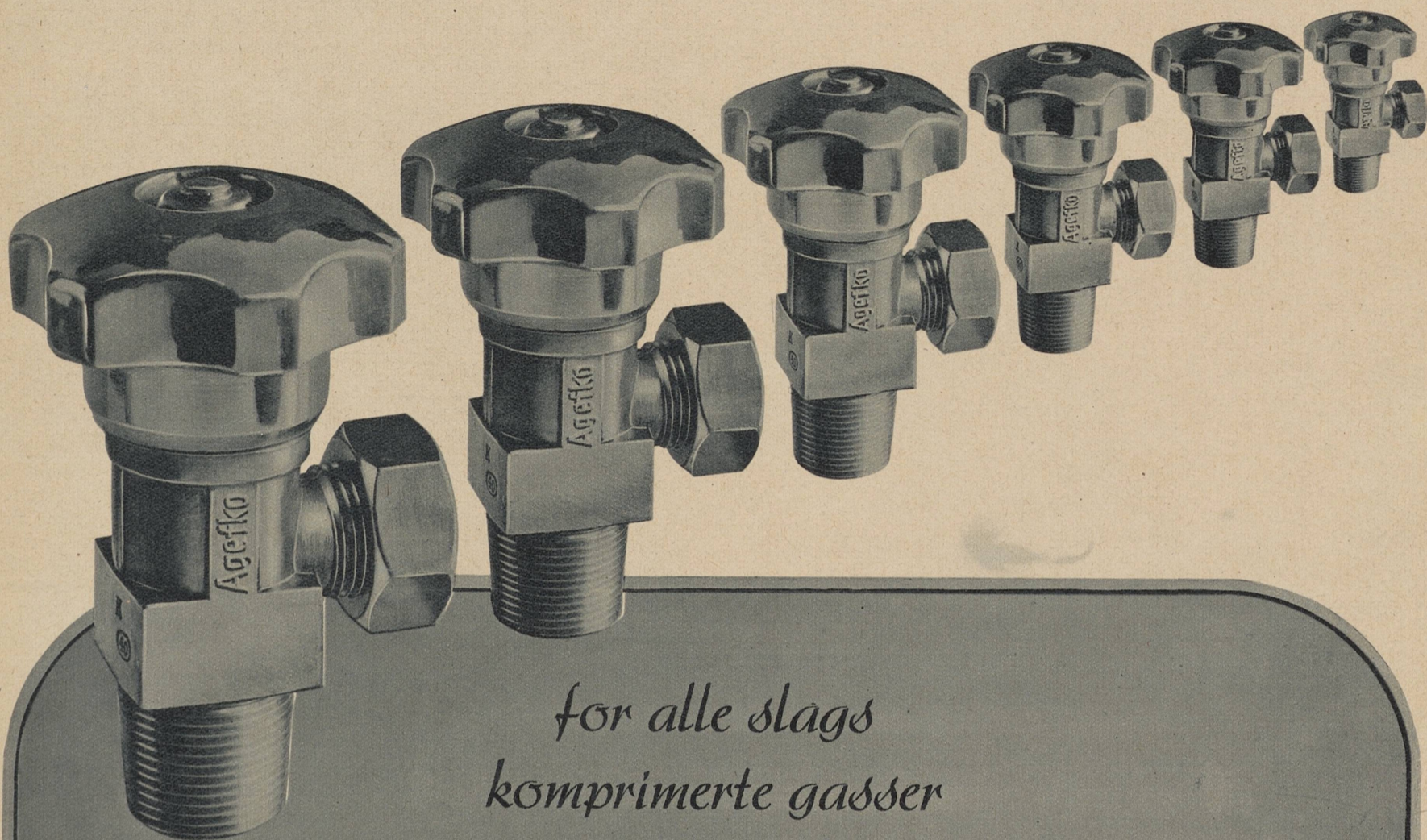
Den siste artilleristiske oppfinnelse

Lærdommen fra 1866 lød altså for prøysserne: Stadig å fullkommengjøre og knytte sammen ære, saklighet og kunst. Denne bestrebelse førte under verdenskrigen 1914—18 til to nye artilleristiske skytemåter, som riktignok skjulte seg under gamle navn, det var

„ildoverfallet” og „ildvalse”. „Pariserinnen” og „Tykke Berta” representerte i verdenskrigen det tyske folks tekniske geni for hele verden. Ildoverfallet og ildvalse derimot er blitt klare begreper bare for fagfolkene, enskjønt nettopp de atter har ført artilleriet tilbake til dets opprinnelige mål, gjennombruddet. Ildvalse er en langsomt framrykkende ild, som infanteriet følger tett i helene på overvelder motstanderen som av ildvalse var tvunget til å søke dekning. Ildoverfallet er opptakten til det moderne gjennombruddsslag. Det setter inn plutselig. Det har bare sin fulle virkning når motstanderen virkelig blir overrasket som under et overfall, når han altså ikke på forhånd blir varslet ved noe tegn, innskyting eller merkelig artillerikonentrasjon. I begge former blir der skutt indirekte, og kanonene blir først i siste time, og med alle forsiktighetsregler mot å bli sett eller hørt av fienden, brakt i stillinger som er oppmålt på forhånd og forberedt i enhver henseende. Skyteordene er utregnet og skrevet ned på forhånd for hvert minutt under skytingen og for hver kanon. Disse to moderne skyteformer ble for første gang praktisert under verdenskrigen under oberst Bruchmüllers fulle personlige ansvar. Han sammenfattet, fullkommengjorde og brakte her til innsats unge, geniale artillerioffiserers forarbeider. Fire ganger i verdenskrigen lyktes gjennombruddet for ham i vest og øst med hans to nye skyteformer. Den tyske soldat dømte ham „Gjennombruddsmüller”, og Ludendorff og hans tidligere første generalstabsoffiser, general Hoffmann, har neppe talt så anerkjennende om noen annen offiser. Hva Bruchmüller og hans offiserer fant ut, har sin gyldighet ennå idag. Artilleriet bryter igjennom, det baner vegen for infanteriet. Men dessuten skyter det idag, som på keiser Maximilians tid, i infanteriets linje og foran den. Artilleristen er atter blitt angriper. Men hvorledes har ikke dette moderne artilleri forandret seg! Det er pansret og motorisert. Stormkanon og panservogn heter disse rullende uhyrer, hvor erfaringene fra 700 århundre og den tekniske tidsalders ånd åpenbarer seg. Panservogner ruller avsted og skyter. Stormkanonen ruller fram, stopper, skyter, ruller fram, stopper, skyter og bærer på denne måte tordnende den kjempende fronts gjennombruddsvilje. Tungt artilleri, luftvernkanoner og stupbombelystkanoner og kanontross mer bevegelige, treffsikre og langtrekkende enn Gustav Adolf, Fredrik den Store eller Napoleon noen sinne hadde drømt om — vil bare det eneste som til alle tider har revet med seg artilleristene framover, det å bistå kameraten fra infanteriet i hans, den hårdeste, kamp. I sine erindringer sier den berømte Gjennombruddsmüller: „Infanteriets takk må vurderes høyere av enhver artillerist enn alle ordener og utmerkelser, som jo bare enkelte kan få på samtliges vegne.”

STÅLFLASKER - VENTILER

Gjennomgangsventiler - Hjørneventiler

*for alle slags
komprimerte gasser*

som kullsyre, surstoff, kvelstoff, edelgasser, pressluft, vannstoff,
ammoniak, acetyl, klor, fosgen, svovelholdige syrer, klormetyl.

Drivgass-spesialmodeller for største ydelser, med kokegass, generatorgass,
Methan, Propan, Butan.

AGEFKO KOHLENSÄURE - WERKE

GESELLSCHAFT MIT BESCHRÄNKTER HAFTUNG

Avdeling Ventil-fabrikk

B E R L I N W 6 2

50 års praksis

Beste verkstedsarbeid og hensiktsmessigste konstruksjoner garanterer størst mulig sikkerhet og billighet i drift for et hvert formål.

Signal

Frontteater-togets

avgang

Foto: Ufa-Borchert